



**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Стратегиски одбранбен преглед 2018 на Република Македонија

Кон членството во НАТО и „Идни вооружени сили 2028“

Јуни, 2018 година

Содржина

Предговор	3
Извршно резиме.....	4
Вовед	8
ПРВ ДЕЛ: СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ОДБРАНА.....	9
1. Безбедносно опкружување.....	9
1.1 Република Македонија	9
1.2 Југоисточна Европа.....	9
1.3 Глобалното безбедносно опкружување	10
2. Закани, ризици и предизвици	10
2.1 Закани и предизвици.....	11
3. Одбранбени интереси и планирачки претпоставки.....	14
4. Одбранбени цели, мисии и задачи.....	15
4.1 Одбранбени цели	15
4.2 Одбранбени мисии и задачи	16
5. Меѓународна одбранбена соработка	18
5.1 Билатерална соработка	18
5.2 Мултилатерална соработка.....	19
5.3 Меѓународни операции и активности.....	19
6. Република Македонија и НАТО.....	22
7. Република Македонија и ЕУ.....	24
8. Одбранбени ресурси	25
8.1 Човечки ресурси	25
8.2 Материјални ресурси	27
8.3 Финансиски ресурси.....	29
9. Способности на АРМ и национална координација	30
9.1 Способности на АРМ	30
9.2 Одбранбени потенцијали.....	31
9.3 Координација со други министерства и владини институции.....	33
ВТОР ДЕЛ: ИДНАТА МАКЕДОНСКА ОДБРАНА.....	34
10.Цели и принципи.....	34
11.Идна структура на одбраната	35
11.1 Идната структура на МО	35
11.2 Идна структура на АРМ.....	35
12.Република Македонија и НАТО: идна соработка.....	39
12.1 Идна соработка.....	39
12.2 Декларирани сили за НАТО.....	40
12.3 Партнерски цели.....	40

ТРЕТ ДЕЛ: ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И РАЗВОЈ НА ОДБРАНАТА	42
13. Следни чекори	42
13.1 Човечки ресурси	42
13.2 Образование и обука	44
13.3 Вооружување и опрема	46
13.4 Инфраструктура.....	46
13.5 Логистика	47
13.6 Комуникациски и информациски системи.....	48
13.7 Буџет и финансии.....	49
13.8 Планирање на одбраната	50
13.9 Меѓународна одбранбена соработка и одбранбена дипломатија.....	50
Заклучок	52
Прилог А: Идна структура на Министерството за одбрана.....	53
Прилог Б: Идна структура на Армијата на Република Македонија.....	54

**Предговор на заменичката на претседателот на Владата и
министерка за одбрана,
г-ѓа Радмила Шекеринска-Јанковска**



Членството во НАТО е примарна одбранбена и надворешно-политичка цел на Владата на Република Македонија. Граѓаните ни дадоа цврст мандат за нејзино постигнување. Тоа подразбира изградба на општество на инклузивност и толеранција, владеење на правото и почитување на европските вредности на слобода и еднаквост и човековите права. Вредностите на Алијансата подразбираат и силна внатрешна кохезија, како и политика на силни добрососедски односи. Одбранбените реформи се важен дел од овој процес.

Поканата од НАТО на престојниот Самит во Брисел ја враќа енергијата и ентузијазмот во создавањето на ефикасен и соодветен систем за одбрана, влог во нашата и регионалната безбедност.

Демократска, безбедна и просперитетна Македонија, со пријателски и конструктивни односи со своите соседи како активен учесник во регионалните и меѓународните економски, политички и безбедносни процеси, е од витално значење за мирот и стабилноста во Југоисточна Европа. Во овој контекст, нашата посветеност кон Северноатлантската алијанса е цврста, како партнер и како идна членка. Доследно ги спроведовме активностите и преземените обврски на патот кон полноправно членство во НАТО и очекуваме дека нашата крајна цел ќе биде постигната во блиска иднина. Плановите за развој и унапредување на одбраната ќе бидат дизајнирани да обезбедат целосен придонес кон основните вредности на Алијансата и соработка на полето на безбедноста и колективната одбрана.

Македонија доследно работи на реформите и ги исполнува условите за членство во НАТО. За помалку од една година, успеавме да го испорачаме клучниот документ, Стратегиски Одбранбен Преглед (СОП). Овој документ е практично целата реформска агенда на одбраната која е предуслов за членство во НАТО, но значи и модернизација на одбраната на една земја. Веднаш започнуваме со имплементација на сите реформи содржани во СОП-от. За македонската одбрана тоа ќе значи пред се модернизацијата на Армијата, оптимизација на ресурсите и подобрување на условите за работа.

Буџетот за одбраната ќе се зголеми. Како и останатите помали земји членки на НАТО, ќе настојваме да ги обезбедиме потребните способности за извршување на одбранбените мисии за да придонесеме кон НАТО во согласност со нашите можности. Нашата вистинска сила ќе се заснова на висококвалитетни лични и професионални вредности и вештини - за извршување на должностите и работа рамо до рамо со нашите партнери и идни сојузници.

Република Македонија е решена да стане 30-тата членка на НАТО.

Извршно резиме

Стратегискиот одбранбен преглед (СОП) обезбедува насоки за идниот развој и континуирана трансформација на одбраната, со цел создавање на модерна и флексибилна Армија на Република Македонија (АРМ/Армија), која може да ги извршува зададените одбранбени мисии и задачи и да дава позитивен придонес на нашиот пат кон полноправно членство во НАТО-алијансата. Исто така, СОП ја определува идната големина и организација на Министерството за одбрана. Нашата цел е способен, финансиски прифатлив и одржлив одбранбен сектор, кој ги поддржува напорите на Република Македонија во поддршка на изградбата на безбеден и стабилен свет.

Глобалното безбедносно опкружување е непредвидливо. Безбедносните предизвици, ризици и закани продолжуваат да се развиваат меѓусебно, да се преплетуваат и сè повеќе да стануваат асиметрични, хибридни, а сајбер-заканите стануваат чест наратив на современото војување. Ниту една земја не може да се справи со нив самостојно, па затоа во справувањето со овие предизвици мораме да соработуваме меѓусебно во изнаоѓањето на заеднички колективен одговор.

Во однос на националната и регионалната безбедност, главните предизвици на Република Македонија првенствено се од економска и политичка природа, од организираниот криминал, активностите на непријателските странски разузнавачки служби, тероризмот и насилниот екстремизам и радикализам, илегалната миграција, сајбер-нападите и безбедноста на информациите, како и влијанието на климатските промени и на природните катастрофи. Во рамките на овој спектар од предизвици, веруваме дека најдобриот начин за понатамошно подобрување и зајакнување на безбедноста во регионот е развивање на соодветни капацитети и способности и целосната евроатлантска интеграција на сите балкански земји кои ја делат таа аспирација.

Членството во НАТО и во Европската унија (ЕУ) останува примарна цел на надворешната и одбранбената политика на Република Македонија. Развојот на нашите способности ќе се темели на принципите на соработка и колективна одбрана и зголемена интероперативност и стандардизација со НАТО. Ќе продолжиме да изнаоѓаме можности за натамошна соработка со нашите соседи, со државите во регионот и со партнерите и ќе одржуваме годишни одбранбени консултации со клучните билатерални партнери. Во 2019 година ќе испратиме воен и цивилен персонал за пополнување на приоритетните позиции, штабен персонал во рамките на НАТО-штабовите и командите и одбранбени аташеа.

Република Македонија активно придонесува во одржувањето на меѓународниот мир и безбедност, особено преку учество во меѓународни мировни операции предводени од Обединетите нации (ОН), НАТО и ЕУ и други регионални иницијативи. Повеќе од 4000 припадници на АРМ беа ангажирани во истите. Придонесот на АРМ во меѓународните операции ќе остане и натаму наш врвен приоритет.

Декларираните единици и состави на АРМ кои се подготвуваат за употреба во рамките на НАТО и ЕУ ќе бидат во фокусот на нашите напори за

модернизација. Тие вклучуваат лесна пешадиска баталјонска група, транспортни хеликоптери, специјални сили, инженерија и тимови за деминирање, воена полиција и основна копнена болница од Ниво 2¹. Оценките на НАТО потврдуваат дека повеќето од овие сили се „борбено подготвени“.

Ќе ја модернизираме АРМ и ќе ги подобриме оперативните способности, а со тоа ќе овозможиме зајакнат придонес кон домашната, регионалната и глобалната безбедност и стабилност. Со тоа ќе ја преземеме одговорноста која се бара од една идна членка на НАТО. Нашите цели за модернизација, втемелени на потребата за соодветна големина, флексибилност и високо ниво на професионалност на АРМ, ќе бидат исполнети преку развојот и имплементација на концептот „Идни вооружени сили 2028“.

Во рамките на концептот „Идни вооружени сили 2028“, новата организација на Армијата е дизајнирана со помал персонал, консолидиран и намален број на команди и штабови, со јасно дефинирани нивоа на одговорност (стратешко, оперативно, тактичко), делегирани овластувања на соодветното ниво, оптимална големина и пополнетост на единиците. Со ваква организација ќе се намалат непродуктивните трошоци, ќе се овозможи спроведување на развојните цели со висок приоритет, ќе се воспостават нови способности и капацитети и ќе се подобри интероперативноста со силите на НАТО во согласност со стандардите.

Сегашната бројна состојба на планиран активен состав на АРМ² ќе се намали од 8167 на околу 6800 активен персонал, при што работните места на припадниците на АРМ не се загрозени. Ќе ги зајакнеме аналитичките и планирачките способности на Генералштабот, а намалената Оперативна команда ќе обезбеди команда и контрола на сите борбени и единици за борбена поддршка на АРМ, вклучувајќи ги операциите во Република Македонија и во странство. Секоја единица ќе има органска логистичка поддршка.

Моторизирано-пешадиската бригада ќе претставува основен борбен и маневарски елемент на АРМ. Дел од борбените и единиците за борбена поддршка ќе се намалат и ќе бидат составени од команди и по една активна тенковска чета, артилериска батерија и батерија на противвоздушна одбрана. Бригадата ќе биде во фокусот на плановите за опремување и модернизација и ќе обезбеди ефективни, мобилни и флексибилни сили интероперативни со НАТО, вклучително и Лесната пешадиска баталјонска група која претставува основа на нашите декларирани сили.

Основа на воздухопловната компонента ќе бидат транспортните и борбените хеликоптери и подобрени капацитети за воздушно набљудување. Борбените хеликоптери нема да бидат обновени по искористувањето на експлоатационите ресурси.

Подобрените способности на АРМ ќе вклучуваат и нов баталјон за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели (ИРНОЦ-

¹ Ренџерската чета е исто така расположлива во моментот и оценета како „борбено подготвена“ до 2020, по што ќе добие други задачи во идната структура во баталјонот ИРНОЦ.

² Моменталната пополнетост изнесува 6811.

ISTAR), но и подобрена сајбер-одбрана инкорпорирана во баталјонот за врски. Ќе развиеме нов концепт на резервните сили и ќе иницираме пилот-проект како дел од создавањето на мала, активна резерва.

Министерството за одбрана ќе се реорганизира, со цел да се рационализираат постојните сектори и одделенија, а бројот на персоналот ќе се намали од преку 1000 на 650-700 вработени. Вишокот персонал согласно принципот на мобилност ќе биде прераспределен во други органи на државната управа според потребите. Бројот на државни советници ќе се намали од 16 на 6. Лицата кои ќе ги пополнат овие позиции ќе преземат и координативна улога за група на сектори и одделенија во МО и ќе го обезбедат средното ниво на менаџирање кое во овој момент недостасува. Исто така, ќе се унапредат деловните процеси и работењето во МО, со тежиште на децентрализацијата и соработката, современите информатички технологии и меѓусебната соработка.

Несоодветното финансирање во последната декада резултираше со негативно кумулативно влијание врз способностите и капацитетите на АРМ. Посветени сме на зголемување на финансирањето во одбраната. Буџетот во 2018 година е за 14% поголем од претходната година. Во текот на следните три фискални години (2019, 2020 и 2021), буџетот на одбраната ќе се зголемува за по 0,2% од БДП, со намера да се исполни препораката на НАТО од 2% од БДП до 2024 година. Ќе ги намалиме трошоците за персонал, а ќе ги зголемиме трошоците за операции, одржување, обука, опремување и модернизација.

Системот на повеќегодишно планирање, програмирање и буџетирање во одбраната повторно ќе ја преземе улогата на главна алатка за управување со ресурсите. Исто така, ќе продолжиме да го усогласуваме нашиот национален систем за одбранбено планирање со системот на НАТО.

Ќе посветиме особено внимание на зголемување на ефикасноста во управувањето со одбранбените ресурси, вклучително рентабилно, ефикасно и рационално користење на расположливите ресурси и градење на интегритет, во согласност НАТО програмските трендови за работа, со нагласена отчетност, транспарентност и нулта толеранција за корупција. Првите чекори се охрабрувачки: Министерството за одбрана е највисоко рангирано министерство во поглед на активната транспарентност.

Со постепена набавка на нова опрема ќе се унапредува интероперативноста со НАТО и со институциите на национално рамниште. Приоритетите во опремувањето вклучуваат пешадиски борбени возила/оклопни транспортери, тактички комуникациски системи, инженериска опрема, капацитети за сајбер-одбрана, транспортни возила, зајакната способност за посредна огнена поддршка, опрема за индивидуална и колективна АБХО и балистичка заштита, опрема за интегрирање на комуникациските мрежи и услуги и нови ИРНОЦ-капацитети. Највисок приоритет ќе им биде даден на единиците и на способностите кои се декларирани за НАТО. Застарената опрема која не е функционална ќе биде предмет на ослободување по пат на продавање, донирање или уништување.

Одбранбената инфраструктура ќе ја рационализираме според можностите и потребите за распоредување на единиците на АРМ и организационите единици (ОЕ) од МО на помал број на локации, а воедно ќе се ослободиме од вишокот објекти и имот. Со новиот Концепт за логистичка поддршка на одбраната се предвидува воведување на органска логистичка поддршка во сите единици на АРМ. Документите за аквизиција ќе се ажурираат, а Логистичкиот информациски систем ќе продолжи да се развива до негово конечно ставање во функција. Нашата заложба е да продолжиме да го надградуваме комуникацискиот и информацискиот систем (КИС) и да ја подобриме интероперативноста со НАТО во овој сегмент, како и со другите институции на национално ниво, а особено со структурите на Министерството за внатрешни работи. Изработката на стратегија за сајбер-одбрана претставува висок приоритет и ќе биде интегрален дел на стратегијата за сајбер-безбедност, а паралелно ќе работиме и на подобрување на криптозаштитата како исклучително важен сегмент на КИС.

Политиките за менаџирање со персоналот ќе бидат ажурирани и имплементирани со цел да се решат долгорочните предизвици и создадената нерамнотежа во „персоналната пирамида“ со поголемиот број на офицери со високи чинови и недостаток на офицери и подофицери со почетни чинови. Развојот на новата стратегија за човечки ресурси ќе ги опфати идните персонални потреби, привлекувањето, регрутирањето и задржувањето, управувањето со кариерата и одливот на персонал во одбраната. Родовата застапеност во АРМ е во рамките на просекот на државите-членки на НАТО, додека застапеноста на етничките заедници значително е подобрена. Примената на уставното начело на правична застапеност на мнозинските етнички заедници ќе продолжи. Ќе се подобрат механизмите за заштита од родова дискриминација и ќе се имплементираат препораките на Резолуцијата на ООН 1325. Со цел да се модернизира одбраната и да се развијат потребните способности, ќе преземеме низа мерки кои ќе бидат вградени во Планот за имплементација на СОП. Новиот Долгорочен план за развој (ДПР) 2019-2028 ќе биде подготвен да ја поддржи модернизацијата и опремувањето на АРМ.

Вовед

Стратегискиот одбранбен преглед е резултат на сеопфатни анализи на сегашната состојба, визија и содржи насоки за идниот развој на одбраната на Република Македонија. Прегледот претставува исчекор кон трансформација на одбраната³, со цел да се воспостави флексибилна и модерна армија која ќе може да ги исполни определените мисии и задачи. Со Прегледот, се идентификува идната големина и организација на Министерството за одбрана. Нашата цел е создавање на способен, финансиски исплатлив и одржлив одбранбен сектор, кој ги поддржува напорите на Република Македонија во изградбата на безбеден и стабилен регион.

Во процесот на изработка на СОП, како инклузивен процес, покрај Министерството за одбрана, Генералштабот и единиците на АРМ, беа вклучени и други владини сектори и агенции, вклучувајќи ги Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Министерството за правда, Министерството за економија, Министерството за финансии, Министерството за здравство, Министерството за транспорт и врски, Министерството за информатичко општество и администрација, Агенција за разузнавање, Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување. Во рамки на транспарентен процес, делови од нацрт-текстот беа споделени со повеќе надворешни советници, институции и претставници на академската заедница, како и со Канцеларијата за врски и со земјите-членки на НАТО. Дел од добиените повратни информации, сугестии и совети беа интегрирани во конечната содржина на СОП.

Во текот на процесот на изработка на документот, експертските работни групи во серија на тематски работилници спроведоа сеопфатни анализи на широк спектар на прашања. Извршивме анализи, ги согледавме недостатоците, ја ревидиравме нашата процена на современото безбедносно опкружување, развивме сценарија и ги евалуиравме постоечките и идните одбранбени способности, недостатоци, потреби и приоритетите ги ажуриравме целите на одбраната, планирачките претпоставки, мисиите и задачите.

Посебна работна група изврши функционална анализа⁴ на секој од секторите и на организационите единици на МО и на секоја команда и единица во структурата на АРМ. Заклучоците на СОП се темелат на цврсти наоди и претставуваат избор на најповолната од повеќето разгледувани опции. Резултатите даваат јасни насоки за идниот развој и понатамошни реформи во одбраната.

³ Во документот поимот „одбрана“ се користи за организацијата и капацитетите на Министерството за одбрана и на Армијата на Република Македонија.

⁴ Целта е да се утврди кои функции треба да останат и ефикасно да се извршуваат.

ПРВ ДЕЛ: СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ОДБРАНА

Ова поглавје дава преглед на моменталната состојба на националното, регионалното и глобалното безбедносно опкружување, проценките на заканите, ризиците и предизвиците. Во првиот дел исто така се наведени одбранбените интереси и планирачките претпоставки, одбранбените цели, мисии и задачи што претставува појдовна основа во процесот на анализа и планирање на идните потенцијали, капацитети, способности и ресурси.

1. Безбедносно опкружување

Република Македонија смета дека полноправното членство во НАТО и во ЕУ на сите балкански држави кои ја делат таа аспирација е најдобриот начин за понатамошно подобрување и консолидирање на безбедноста во регионот и пошироко. Република Македонија продолжува со активен придонес во колективните напори за справување со современите закани, ризици и предизвици и во инвестирање во евроатлантската безбедност и стабилност.

Анализата на меѓународното безбедносно опкружување претставуваше предуслов за развивање на национални решенија, вклучувајќи ја и идната конфигурација и улогата на одбраната.

1.1 Република Македонија

Безбедносното опкружување на Република Македонија во изминативе неколку години е значително подобро. Воспоставивме добри односи со нашите соседи, од кои повеќето се членки на НАТО и/или ЕУ (Албанија, Бугарија и Грција). Косово има евроатлантска агенда, додека Србија преговара за членство во ЕУ и одржува конструктивни односи со НАТО. Геостратегиската местоположба на Република Македонија и нејзината геополитичка позиција се од интерес и под влијание на клучните економски и политички актери. Тоа има влијание врз нашата национална безбедност. Конфликтите на Блискиот Исток (Ирак, Сирија), во Јужна Азија (Авганистан) и во Северна Африка (Либија), исто така имаат влијание врз безбедносната состојба преку пристигнувањето и транзитот на мигрантите, радикалните екстремисти и борците-повратници.

Заканата од воена агресија од страна на друга држава врз Република Македонија на краток, на среден и на долг рок е малку веројатна. Најзначајни ризици со кои се соочуваме се асиметрични, хибридни, сајбер-закани и други невоени закани, вклучувајќи ги и оние предизвикани од недржавни актери. Природните и техничко-технолошките катастрофи, епидемиите и влијанието на климатските промени и понатаму претставуваат дополнителен ризик за Република Македонија, за регионот и пошироко во светот. Ниту една земја не е имуна на овие ризици, бидејќи овие ризици не ги препознаваат државните граници.

1.2 Југоисточна Европа

Државите од Југоисточна Европа (ЈИЕ) се соочуваат со истите загрозувања по мирот и безбедноста како и останатите држави во Европа. Турбуленцијата и потенцијалот за прелевање од и во соседните региони, исто така може да влијаат на севкупната политичка, економска и безбедносна состојба. Безбедносното

опкружување е дополнително усложнето и заради присуството на големи количества нелегално оружје како последица од претходните конфликти. Приливот на мигранти и бегалци, исто така, има потенцијал за дестабилизација на земјите во регионот.

Регионот и понатаму е под влијание на историјата и се соочува со прашања кои можат да доведат до нестабилност. Наспроти тоа, регионалната соработка и добрососедските односи имаат позитивно влијание врз безбедноста во регионот. Државите во регионот се свесни дека соработката и добрососедството се предуслов за градење на заемна доверба, интегрирање во европските и евроатлантските структури и подобрување на регионалната безбедност, стабилност и економскиот раст.

Зајакнатата соработка во сферата на одбраната меѓу земјите во регионот придонесе кон подобрување и зацврстување на меѓусебните односи и градење на мерки на доверба. Веруваме дека со целосна интеграција на земјите-аспиранти во евроатлантските структури, навистина ќе можеме да ги почувствуваме придобивките и вредностите од визијата на креаторите на НАТО и на ЕУ, односно Европа слободна, демократска и во мир.

1.3 Глобалното безбедносно опкружување

Современото глобално безбедносно опкружување се карактеризира како непредвидливо. Брзите, комплексни и динамични социјални, политички, економски и технолошки случувања, поврзани со промените во рамнотежата на моќ имаат големо влијание врз безбедносните предизвици, ризиците и закани со кои се соочуваме. Концептот на безбедност сега вклучува не само закани по националната безбедност на државите, туку и зголемена закана за граѓаните што живеат во нив.

Глобализацијата и демографските промени имаат и позитивни и негативни влијанија. Државите и во иднина ќе продолжат да се соочуваат со традиционални воени закани, но се поподложни и на невоени, асиметрични, хибридни, сајбер-закани, закани од недржавни актери и на влијанието на интернетот и социјалните медиуми. Сајбер-просторот има значително влијание врз безбедноста на луѓето и на државите. Иако глобалниот пристап, размената на информации и користењето на интернетот за деловни и социјални цели имаат огромни придобивки, исто така претставуваат и современа закана со оглед на зголемената ранливост на нашите општества од сајбер-напади. Технолошкиот развој овозможи поширок пристап до модерната технологија со двојна употреба, која може да се користи за да се загрози безбедноста и стабилноста.

Ниту една држава не може ефективно да се справи со овие прашања самостојно. Затоа ние мора меѓусебно да соработуваме во изнаоѓањето на колективен одговор за справување со овие заеднички безбедносни закани, ризици и предизвици.

2. Закани, ризици и предизвици

Односите на Балканот и понатаму се чувствителни и разликите од национален, етнички, верски и културен карактер и спротивставените цели и

интереси во регионот имаат потенцијал да прераснат во предизвик за безбедноста и стабилноста на Република Македонија.

Веројатноста за вооружена агресија од соседна држава како директна закана по суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија е минимална. Искуството од изминатите две децении посочува дека посредните закани претставуваат поголема веројатност. Недржавните актери (криминални групи, странски финансирани екстремисти, странски борци, повратници и терористи), кои потекнуваат од овој регион, претставуваат најсериозна закана и најверојатен дестабилизирачки фактор.

Злонамерните активности преземени од недржавни актери ќе бидат непредвидливи, нејасни, брзи и динамични. Иако по природа тие се асиметрични, хибридни или со низок интензитет, вистинската опасност е можна ескалација и прелевање во регионот. Таквите групи може да ја користат територијата на соседните земји како основа за инфилтрирање и закани по суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија.

Најверојатна сериозна закана за националната безбедност на Република Македонија се политички и економски активности во комбинација со неконвенционални дејства, психолошки и сајбер напади со цел да се создаде перцепција на несигурност и недоверба. Намерата за вакви субверзивни активности е да се поткопа довербата на населението во демократските институции и суштински владини политики.

2.1 Закани и предизвици

Иако се разликуваат според комплексноста за нивно откривање и спречување, степенот на опасност и интензитет на последиците предизвикани од нив, закани и ризиците по националната безбедност на Република Македонија меѓусебно се преклопуваат и се надополнуваат. Секоја од нив директно влијае врз политиката на националната безбедност и побарува развивање на соодветни капацитети и способности. Како основни закани, ризици и предизвици ги препознаваме следните:

- Економско-политичките состојби остануваат сериозен предизвик за Република Македонија и главен генератор на нестабилност. Тука се вбројуваат: бавниот економски раст, корупцијата, организираниот криминал, недоволно развиените институции, невработеноста, слабостите во судскиот систем и политизацијата на демократските институции, за што во тек се сеопфатни и комплексни реформи. Енергетската безбедност е дополнителен проблем, со оглед на нашата зависност од надворешни извори, особено на нафта и гас. Прекинот во снабдувањето со енергенси, без разлика дали како последица на нестабилност во одредени држави или заради лоша намера, би имало сериозно влијание врз националната стабилност.
- Организираните криминал во Република Македонија се манифестира првенствено преку нелегалната трговија, меѓу другото со наркотици и луѓе. Безбедноста во регионот е дополнително загрозувана поради присуството на

нелегално оружје и муниција кои можат да станат достапни за криминални и екстремистички групи.

- Странските разузнавачки служби и нивното прикриено делување се закана по безбедноста на Република Македонија. Нивната цел е отежнување или прекинување на нашите напори за интегрирање во евроатлантската заедница, особено за остварување на полноправно членство во НАТО и во ЕУ. Нивното делување е насочено кон ослабување на политичките, на економските и на безбедносните определби на државата, ерозија на капацитетите на системот за одбрана и поткопување на довербата на јавноста во владините политики.
- Насилниот екстремизам и радикализам во сите свои облици (национален, политички и верски), во одредени случаи потекнува од историските околности и несогласувања, а е засилен од бавниот социјален и економски развој на регионот. Недржавни актери финансирани однадвор можат да ги искористат овие слабости за да предизвикаат внатрешни, меѓуетнички несогласувања и конфликт.

Табела бр. 1 ја претставува нашата процена за веројатноста на овие закани и предизвици на краток, на среден и на долг рок.

ЗАКАНИ	ИНТЕНЗИТЕТ		
	Краток рок (до 1 год)	Среден рок (до 5 год)	Долг рок (до 10 год)
Директна закана по суверенитетот и територијалниот интегритет/вооружена агресија	НИЗОК	НИЗОК	НИЗОК
Тероризам	НИЗОК	СРЕДЕН	СРЕДЕН
Насилен екстремизам и радикализам	СРЕДЕН	СРЕДЕН	ВИСОК
Организиран криминал	ВИСОК	ВИСОК	СРЕДЕН
Миграција	СРЕДЕН	СРЕДЕН	СРЕДЕН
Сајбер-напади	СРЕДЕН	ВИСОК	ВИСОК
Странски разузнавачки служби	ВИСОК	ВИСОК	СРЕДЕН
Економско-политички состојби	СРЕДЕН	СРЕДЕН	СРЕДЕН
Елементарни непогоди, техничко-технолошки катастрофи, епидемии, климатски промени	СРЕДЕН	СРЕДЕН	ВИСОК
Деградирање и уништување на животната средина	СРЕДЕН	СРЕДЕН	СРЕДЕН

Табела бр. 1: Закани и ризици

- Тероризмот останува актуелна закана за безбедноста на Република Македонија. Современиот тероризам се одликува со тесна поврзаност со насилниот екстремизам, особено со верскиот екстремизам. Република Македонија е ранлива од терористички напади, но цениме дека поголема е веројатноста да биде искористена како коридор за инфилтрирање на терористи во Западна Европа.
- Нелегалната миграција која е првенствено резултат на конфликтите на Блискиот Исток и Северна Африка, но во исто време и од потребите за подобрување на економската состојба, не е директна закана по националната безбедност на Република Македонија, но може сериозно да оптовари голем број на државни институции на среден и на долг рок. Природата на овој ризик ќе зависи од идната динамика на миграцијата и консолидираниот меѓународен одговор на истата.
- Компјутерскиот криминал и загрозувањето на информатичката безбедност е актуелен и растечки предизвик по глобалната безбедност. Најсериозни потенцијални последици од сајбер-криминалот е загрозувањето на функционирањето на елементите на критичната инфраструктура, вклучително и на безбедносниот систем и на системот за одбрана на Република Македонија.
- Елементарните непогоди, техничко-технолошки катастрофи, епидемии и климатските промени се индиректни закани кои тешко се предвидуваат, а може сериозно да ги оптовари безбедносните и други државни институции.
- Деградирањето и уништувањето на животната средина е тесно поврзано со климатските промени и со глобалното затоплување. Наведеното може да биде еден од позначајните проблеми и безбедносен ризик за Република Македонија на долг рок, што посредно може да влијае на системот за одбрана.

2.2 Процена на заканите и ризиците

Мала е веројатноста за директна вооружена **закана по суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија**. Сепак, како и во други независни држави, вооружените сили служат како најголема гаранција за нашиот суверенитет. Иако на краток рок, претставува закана со низок степен на веројатност, **тероризмот** се смета како закана од средно ниво на средени долг рок. Овде е земена предвид нашата намера за продолжување на учеството во меѓународни операции и идното членство во НАТО и во ЕУ. Ова е релевантно и за нашата процена на заканите од средно и од високо ниво како последица на **насилниот екстремизам и радикализам**, иако оваа растечка закана е дел од глобалниот тренд. **Организираниот криминал** ќе остане закана од висок степен на краток и на среден рок, но сметаме дека националните и регионалните напори за справување со ова прашање ќе го намали долгорочното влијание. Европа е свесна за факторите кои придонесуваат **нелегалната миграција** и понатаму да претставува предизвик од средно ниво.

Веројатноста од сајбер-напади е сè поголема, и истата е поврзана со достапноста на знаењата и технолошката експертиза, како и зголемената

поддршка на вакви активности од одредени држави. Дејствата на **странските разузнавачки служби** и понатаму ќе претставуваат голема закана на краток до среден рок. Истите ќе се редуцираат по исполнувањето на овие аспирации. **Економските и политичките предизвици** ќе продолжат сè до завршувањето на тековните реформи и создавањето на поголема стабилност и просперитет поддржани од евроатлантската интеграција. **Природните и технолошките катастрофи, епидемиите и климатските промени** се ризици кои се заеднички за сите. Република Македонија е особено подложна на поплави и шумски пожари и се наоѓа на турско подрачје. Сегашниот ризик од средно ниво се оценува како висок ризик на подолг рок. **Уништувањето на животната средина и загадувањето** ќе останат и во иднина ризици од средно ниво, предизвикани од домашни и надворешни фактори.

3. Одбранбени интереси и планирачки претпоставки

Нашите одбранбени интереси произлегуваат од Уставот на Република Македонија, Националната концепција за безбедност и одбрана и вредностите кои ги споделуваме со евроатлантските партнери. Успешното постигнување на овие интереси ја сочинува основата на нашите одбранбени и безбедносни политики и придружни планови, кои ги реализираме во согласност со НАТО-стандардите. Нашите одбранбени цели и мисии се засноваат на одбранбените интереси и на претпоставките на одбранбеното планирање.

Претпоставките за одбранбено планирање (ПОП) обезбедуваат насоки за подготовка на планирачки сценарија и развој на одбранбени способности на среден и на долг рок. Тие ги определуваат условите и начинот на спроведување на операции кои АРМ треба да има способност да ги извршува и претпоставките кои се неопходни за тоа. ПОП треба редовно да се ревидираат со цел да ги одразуваат промените во поширокото безбедносно опкружување и да ги земат предвид политичките и воените фактори врз кои се темели системот на одбраната.

Овие насоки овозможуваат и сеопфатен пристап на Владата на Република Македонија кон одбраната и безбедноста кој соодветствува со заложбите за обезбедување на расположливи ресурси со кои ќе се оформи идната структура на системот на одбраната⁵, вклучувајќи ги МО и АРМ така структурирани што ќе обезбедат реализација на одбранбените мисии и задачи и справување со современите безбедносни предизвици.

Република Македонија ги изработи ПОП врз основа на инклузивен, меѓуресорски пристап кој вклучува придонес од Министерството за одбрана, Министерството за финансии, Министерството за надворешни работи, Министерството за внатрешни работи, разузнавачките агенции и други.

⁵ Системот на одбраната го вклучува севкупниот одбранбен потенцијал на земјата. Субјекти на системот се: граѓаните, органите на државната власт и силите на АРМ. Трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите и единиците на локална самоуправа можат да извршуваат определени задачи од областа на одбраната.

Клучни ПОП на Република Македонија на стратегиско ниво се следните:

- Членството во НАТО и во ЕУ ќе остане примарна цел на надворешната и одбранбената политика на Република Македонија.
- Република Македонија ќе продолжи да го развива, да го трансформира и да го унапредува системот на одбраната. Развојот на одбранбените способности ќе се усогласи со системот за планирање на одбраната во НАТО за достигнување на соодветно рамниште на интероперативност и стандардизација во поддршка на принципите на колективна одбрана.
- Република Македонија ќе продолжи да придонесува во меѓународните мировни операции.
- Стратегиското опкружување на Македонија нема да претрпи значителни промени во следните 5 – 10 години. Директна конвенционална закана по независноста и територијалниот интегритет е малку веројатна.
- Економскиот раст и проектираните нивоа на пораст на БДП ќе продолжат на ниво од приближно 3% годишно.
- Буџетот на одбраната ќе продолжи да расте по 0,2% од БДП годишно, најмалку во следните три години, со цел да се постигне 2% од БДП во согласност со заложбите од самитот на НАТО во Велс одржан во 2014 година.
- АРМ ќе биде соодветно структурирана во согласност со расположливите и доделени ресурси, способна за реализирање на доделените одбранбени мисии.

4. Одбранбени цели, мисии и задачи

Од одбранбените целина Република Македонија произлегуваат мисиите и задачите на одбраната. Определувањето на одбранбените цели се темели на уставот, надворешната политика, на политичките приоритети и на дефинираните закани, ризици и предизвици и се преклопуваат со безбедносните интереси⁶.

4.1 Одбранбени цели

Следните одбранбени цели ја сочинуваат основата на одбранбеното планирање:

- Одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија. За исполнување на оваа цел, Република Македонија ќе ги ангажира сите капацитети на нашиот систем за одбрана преку координиран план за одбрана.
- Одржување високо ниво на подготвеност на одбранбените способности и капацитети. Ќе овозможиме и ќе одржуваме подготвеност за ефикасно справување со ризиците, заканите и предизвиците преку брза и координирана употреба на нашите капацитети и способности во сите домени, вклучувајќи го и сајбер-просторот.

⁶ Нашите одбранбени интереси се слични со одбранбените цели.

- Зајакнување на регионалната безбедност и стабилност и членство во евроатлантската колективна безбедност. Ќе ги зајакнеме постоечките партнерства и ќе создадеме нови партнерства, и соодветно ќе го споделуваме товарот во рамки на кооперативната одбрана. По добивањето на полноправно членство во НАТО и во ЕУ, целосно ќе учествуваме и во овие колективни одбранбени и безбедносни системи.
- Учество во меѓународните напори за изградба и чување на мирот. Ќе развиваме сили и способности во согласност со националните безбедносни интереси и прифатените меѓународни аранжмани.
- Ефикасно справување со последиците од природни непогоди и техничко-технолошки катастрофи. Ќе планираме и ќе обезбедиме соодветен одговор на одбраната за справување со природни непогоди и техничко-технолошки катастрофи и последиците од нив во поддршка на водечките државни институции.
- Зголемување на општествената свест за улогата и значењето на системот за одбрана. Ќе промовираме разбирање на целите, мисиите и активностите на одбраната во македонското општество, вклучувајќи и придонес кон националната кохезија, одржување на јавната поддршка и зголемување на интересот за прием во АРМ.



• Табела бр. 2 Одбранбени цели и мисии

4.2 Одбранбени мисии и задачи

Република Македонија ги има следните одбранбени мисии:

Одбранбена мисија број еден: Одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија

Оваа мисија е приоритетна и се однесува на одвраќање и одбрана од воена агресија на Република Македонија, а исто така подразбира подготовка на способности и капацитети за вооружена борба. Ова мисија ги вклучува и правните аранжмани кои ќе произлезат од членството во меѓународни организации, односно идните обврски во однос на колективната безбедност. Специфичните одбранбени задачи се:

- Организирање, подготовка и оспособување за водење на вооружена борба и борбени и други дејства за одбрана на Република Македонија.
- Одбрана на територијата, на воздушниот простор и на територијалните води на Република Македонија.
- Непрекинато следење и проценување на безбедносните закани и ризици.
- Организирање, подготовка и оспособување за придонес во кооперативната и колективната одбрана и безбедност.

Одбранбена мисија број два: Јакнење на регионалната и на глобалната безбедност и стабилност

Оваа мисија се однесува на билатералната и мултилатералната одбранбена соработка со партнери и сојузници, вклучувајќи учество во меѓународни операции и мисии за поддршка на мирот, хуманитарни операции и операции за управување со кризи, во согласност со националните безбедносни интереси и прифатените меѓународни аранжмани. Оваа мисија опфаќа и учество во вежби и други форми на соработка, како и развој на капацитети за одбранбена дипломатија во функција на исполнување на пошироките интереси на Република Македонија. Специфичните одбранбени задачи се:

- Организирање, подготовка и оспособување на сили и капацитети за учество во операции за поддршка на мирот⁷, превенција на конфликти и хуманитарни операции.
- Достигнување на интероперативност и интероперабилност со НАТО и со ЕУ.
- Одбранбено-дипломатска поддршка и соработка во промоција на интересите на Република Македонија.
- Учество на вежби, конференции, состаноци и други форми на соработка, како и други билатерални и меѓународни аранжмани во функција на градење на доверба и унапредување на регионалниот и глобалниот мир и стабилност.
- Учество во спроведувањето на меѓународните конвенции и договори за контрола на вооружувањето и нераспространување на оружјето за масовно уништување и мерки за изградба на доверба и безбедност.

⁷ Превенција на конфликти; спроведување на мирот со сила; зачувување на мирот; воспоставување на мирот; градење на мирот.

Одбранбена мисија број три: Поддршка на цивилните власти⁸ и на граѓаните

Оваа мисија се однесува на поддршка на силите на МВР за справување со безбедносните закани и ризици и на други државни и локални власти и на граѓаните во справување со кризи, како што се елементарни непогоди, технолошки катастрофи и катастрофи предизвикани од човечки фактор, епидемии од пошироки размери, последици од климатските промени и други услови кога е нарушена внатрешната стабилност. Мисијата, меѓу другото, подразбира и напори за промовирање на одбранбениот сектор меѓу граѓаните на Република Македонија.

Специфичните одбранбени задачи се:

- Поддршка на силите на МВР во справувањето со закани и ризици по безбедноста на Република Македонија.
- Учество со сили во операции за поддршка на цивилните власти и на граѓаните во услови на загрозеност на безбедноста на Република Македонија.
- Развивање на цивилно-воената соработка.

5. Меѓународна одбранбена соработка

Меѓународната одбранбена соработка е од витално значење за Република Македонија, особено во однос на остварувањето на нашите евроатлантски цели. Министерството за одбрана работи со голем број меѓународни партнери на билатерална и мултилатерална основа во поддршка на заедничките цели, интереси и вредности. Ќе продолжиме да ги истражуваме можностите за развој на соработка со нашите соседи, државите во регионот и други партнери.



Министерката за одбрана Шекеринска на средба со секретарот за одбрана на САД Матис во Вашингтон, април 2018

⁸ Под поимот цивилни власти се подразбираат сите органи на државната власт и единиците на локална самоуправа

5.1 Билатерална соработка

Министерството за одбрана има воспоставено билатерални односи со 35 земји. Имаме посебно блиски односи со Соединетите Американски Држави, која останува наш најважен стратешки партнер. Овој однос вклучува редовен дијалог и соработка за безбедносни прашања, поддржан од Канцеларијата за одбранбена соработка на Соединетите Држави лоцирана во рамките на МО. Други блиски партнери во одбраната ги вклучуваат Бугарија, Хрватска, Германија, Италија, Норвешка, Словенија и Турција, со кои имаме тековни или планирани активности за соработка, меѓу кои редовни консултации, едукација и обука и заеднички вежби и операции. Обединетото Кралство, исто така, ги поддржува нашите реформски напори, вклучително и преку Иницијативата за градење на интегритет, додека соработката во одбраната со Франција продолжува да се развива. И другите членки на НАТО и партнери, исто така обезбедуваат исклучително корисна поддршка на одбраната за која сме им благодарни.

5.2 Мултилатерална соработка

Во рамки на мултилатералната соработка Република Македонија продолжува да ги исполнува обврските од своето членство во ОН и да ги развива своите односи со Организацијата за безбедност и соработка (ОБСЕ), со НАТО и со ЕУ. Сите овие организации имаат свои претставништва во Скопје, што ја прави можноста за унапредување на соработката реална и остварлива. Нивната поддршка вклучува повеќе аспекти, а особено поддршка во меѓународни активности за спречување на конфликти и кризи, имплементација на меѓународни конвенции за контрола на вооружувањето, непролиферација на оружјето за масовно уништување, реформи на одбраната и безбедноста, вклучително и други форми на соработка и поддршка. Покрај тоа, во однос на одбранбените и безбедносни реформи, тесно соработуваме со Женевскиот центар за демократска контрола на вооружените сили.

Република Македонија активно придонесува кон одржувањето на меѓународниот мир и безбедност, особено со учество во меѓународни операции предводени од Обединетите нации, од НАТО, од ЕУ и од други регионални иницијативи.

5.3 Меѓународни операции и активности

Повеќе од 4000 припадници на вооружените сили на Република Македонија земаа учество во тековни или веќе завршени операции и активности, од кои ги издвојуваме:

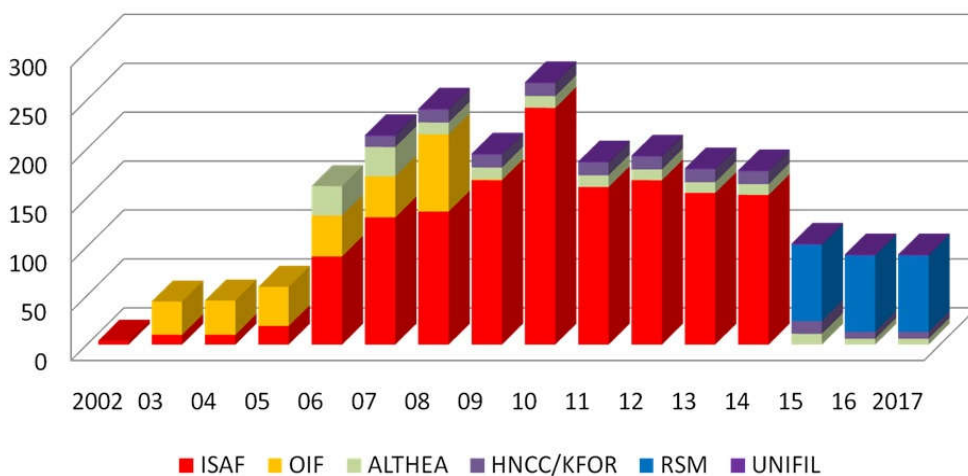
НАТО, Авганистан. Припадниците на Армијата за првпат беа распоредени во Авганистан во 2002 година, во поддршка на „Меѓународните сили за безбедносна помош“ (ИСАФ-ISAF), при што повеќе од 2700 припадници на АРМ дадоа свој придонес пред мисијата ИСАФ да заврши на 31 декември 2014 година. Нашиот придонес се состоеше од механизизирана пешадиска чета, штабни офицери, ментори, инструктори, медицински персонал, ренџери, воена полиција и специјални сили. Нашиот ангажман продолжи и понатаму, а од почетокот на 2015 година македонскиот персонал учествува и во мисијата „Одлучна поддршка“. Во

2018 година го зголемивме нашиот контингент за 20%и планираме дополнително зголемување за 25%. Нашата поддршка во ИСАФ го сочинува најголемиот дел од операциите надвор од земјата, имајќи предвид дека во однос на воениот придонес по глава на жител, Република Македонија во одреден период беше четврта земја помеѓу учесниците во мисијата.



Припадници на АРМ во патрола, Кабул

НАТО, КФОР. Во 2007 година, Република Македонија го основа Координативниот центар за поддршка на земја-домаќин за силите на НАТО за Косово (КФОР), во тесна соработка со НАТО. Овој центар со седиште во Скопје веќе 11 години обезбедува логистичка поддршка за КФОР. Во 2018 година планираме да испратиме воен персонал во штабот на КФОР во Приштина.



Табела 3: Учество на АРМ во меѓународни операции 2002-2017

Европска унија. Република Македонија континуирано од 2006 година учествува во операцијата АЛТЕА во Босна и Херцеговина предводена од ЕУ со повеќе од 280 припадници на АРМ. Главниот придонес се состоеше од транспортни хеликоптери и медицински персонал.

Обединети нации. Штабни офицери од АРМ од јуни 2008 година учествуваат во мировните сили на Обединетите нации во Либан (УНИФИЛ). Планираме да го зголемиме придонесот на Република Македонија во оваа операција во текот на 2018 година.

Бригада на Југоисточна Европа (СЕЕБРИГ). СЕЕБРИГ е формирана на 31 август 1999 година, како воен елемент на Иницијативата на министрите за одбрана на Југоисточна Европа (СЕЕДМ). Учесници се Република Македонија, Албанија, Бугарија, Грција, Романија и Турција, додека Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Србија, Украина и САД имаат статус на набљудувачи. Покрај придонесот кон регионалниот мир и соработка, Бригадата е дизајнирана да може да се употреби за спречување на конфликти под мандат на ОН или на ОБСЕ, односно за меѓународни мировни операции предводени од НАТО или од ЕУ. Македонскиот контингент вклучува механизирани пешадиска чета, инженерски вод, борбено сервисна поддршка и штабни елементи. Република Македонија ќе биде домаќин на седиштето на Командата на СЕЕБРИГ во периодот 2020-2026 година.



Министрите за одбрана постигнуваат согласност Република Македонија да биде домаќин на Командата на Бригадата на ЈИЕ во периодот 2020-2026

САД - Јадранска повелба. САД - Јадранската повелба е иницијатива формирана во 2003 година, која ги вклучува Република Македонија, Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора и САД, со Србија, Словенија и Косово како набљудувачи. Повелбата беше дизајнирана да ги поддржи аспирациите на земјите за членство во НАТО. Република Македонија претседаваше со Јадранската повелба во текот на 2017 година и беше домаќин на состаноците на политичките директори, началниците на генералштабови и на министрите за одбрана, како и на вежбата „Заедничка реакција“. На состанокот на министрите за одбрана во 2017 година, министерката за одбрана на Република Македонија

предложи формирање на работна група за родова перспектива, која на почетокот ќе биде предводена од Македонија.

Балкански медицински наменски сили. Република Македонија од октомври 2016 година е домаќин на штабот на Балкански медицински наменски сили (БМНС-ВМТФ. Земји-членки се Република Македонија, Србија, Албанија, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Словенија, а партнери се Норвешка и САД. БМНС се создадени во духот на концептот за „паметна одбрана“ на НАТО, дизајнирани така да обезбедат здружен одговор на природни катастрофи во регионот и за учество во меѓународни мировни операции. Република Македонија ќе ја преземе улогата на рамковна земја во периодот 2020 -2021.

Балкански регионален пристап кон противвоздушната одбрана. Заедно со Албанија, Босна и Херцеговина и Црна Гора, Република Македонија учествува во Балканскиот регионален пристап кон противвоздушната одбрана (БРПВО-BRAAD), мултилатерална иницијатива која го вклучува НАТО и земјите-партнери. Иницијативата започна во 2010 година, а целта е да ги зајакне капацитетите за набљудување на воздушниот простор и противвоздушна одбрана во регионот. Водечка нација е Хрватска.

Операција „Слобода за Ирак“. Во периодот од 2003 до 2008 година припадниците на АРМ учествуваа во мисијата „Слобода за Ирак“. Околу 490 припадници на АРМ во текот на овој период беа распоредени во Ирак, вклучително штабни офицери, механизирани пешадиски и специјални сили.

6. Република Македонија и НАТО

Полноправно членство во НАТО е политички и стратегиски приоритет за Република Македонија уште од 1993 година. Самитот на НАТО во 2008 година ја потврди подготвеноста на Република Македонија за влез во НАТО, штом ќе се постигне заемно прифатливо решение за „прашањето за името“ под покровителство на ООН. Алијансата ја изрази својата загриженост околу политичките состојби во Република Македонија на Самитот во Варшава во 2016 година, врзани за изборите, медиумските слободи, владеењето на правото и независноста на судовите.

Република Македонија покажа силен реформски капацитет и видливи резултати во овие критични области во изминатата година.

„Ние сме импресионирани од тоа што го гледаме оттогаш. Сакам да го поздравам напредокот кој сите го направивте во изградбата на нова, поотворена, поинклузивна политичка култура. Во изградбата на нов национален дух. Напреден, оптимистички и истраен“

генералниот секретар на НАТО Јенс Столтенберг

обраќање во Собранието на РМ, при посетата во јануари 2018 година

Членството во НАТО и во ЕУ ја има поддршката на сите политички партии во Република Македонија, а учеството во мисиите предводени од НАТО и од ЕУ обезбедува консензуална поддршка во Собранието. Јавната поддршка за влез во НАТО останува стабилна на околу 75 отсто, бројка која падна од над 90 отсто во 2008/09, по широко распространетото разочарување заради исходот од НАТО-самитот во Букурешт.

Во таа насока даваме поддршка и учествуваме во операциите на НАТО. Преземените реформски процеси во одбраната имаат цел синхронизација на доктрините и стандардите, како и достигнување на соодветно ниво на интероперативност. Учествуваме во широк спектар на обуки, школувања, вклучително и заеднички вежби. Старешини на АРМ се школуваат во НАТО-колеџот за одбрана и НАТО-школите и центрите за обука. Наша цел е да воспоставиме најефикасен можен придонес кон кооперативната и колективна одбрана.



Премиерот Зоран Заев и Јенс Столтенберг

„Членството во НАТО е највисокиот приоритет на надворешната политика на Република Македонија. Решени сме да станеме 30. членка на Алијансата и ќе сториме сè што е во наша моќ да ја постигнеме оваа цел”

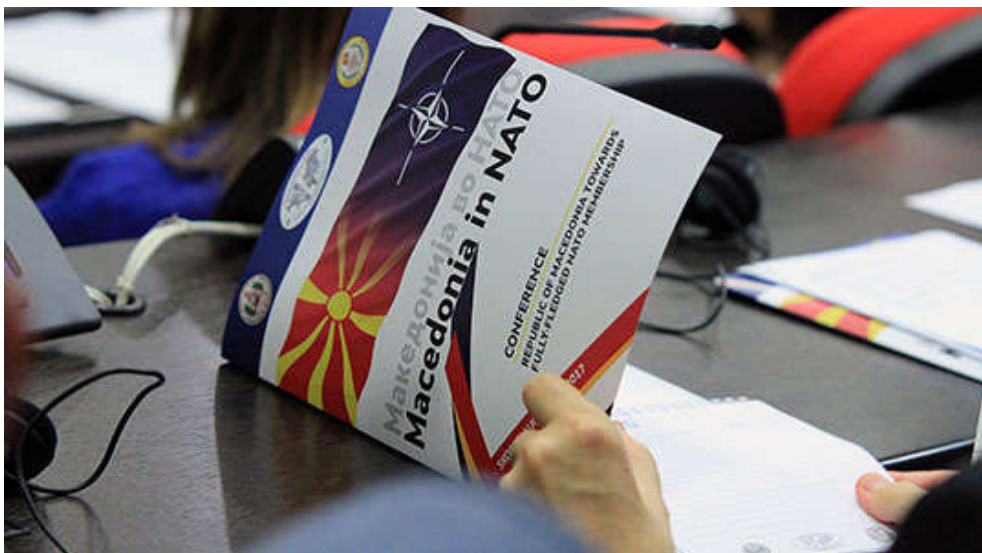
Премиер Зоран Заев.

Предговор на Годишната национална програма за членство во НАТО 2017-18

Република Македонија се приклучи на програмата Партнерство за мир (ПзМ) во 1995 година, влезе во Евроатлантскиот партнерски совет (ЕАПС) во 1997 година, отвори Канцеларија за врски во седиштето на НАТО во Брисел и во Врховната команда на сојузничките сили за Европа во Монс во 1996 година и беше домаќин на нашата прва ПзМ вежба истата година. Во 1999 година, станавме дел од Акциониот план за членство во НАТО (АПЧ) и Процесот на планирање и ревизија на ПзМ (ПАРП), а во моментот во тек е 18-тиот циклус на АПЧ. До денес, Република Македонија има исполнето 19 цели од пакетот на партнерски цели и активно работи на утврдената рамка за исполнување на останатите.

Канцеларијата за врски на НАТО со интегриран советодавен тим продолжува со континуирана советодавна функција во поддршка на Република Македонија во остварување на стратешката цел.

Од 2009 година Република Македонија е домаќин на Регионален Центар за Односи со јавноста (РЦОЈ) како Партнерски центар за едукација и обука одобрен од Северно атлантскиот совет. Центарот е единствен од таков вид кој се фокусира исклучително во областа на односи со јавноста и има оспособено повеќе од 1500 лица од 33 НАТО и партнерски земји.



Конференција за Република Македонија во НАТО

7. Република Македонија и ЕУ

Членството во Европската унија останува политички и стратегиски приоритет за Република Македонија. Блиско и стратегиско партнерство е веќе воспоставено и ЕУ обезбедува голема помош за тековните реформски процеси. Владата е посветена на спроведувањето на договорот од Пржино и на приоритетите за итни реформи, вклучувајќи независност на судството, реформа на разузнавачките служби и развој на професионална јавна администрација втемелена на резултати и заслуги. Покрај тоа, Република Македонија ќе продолжи да ги исполнува своите обврски во согласност со Спогодбата за стабилизација и асоцијација и понатаму ќе се усогласува со европското законодавство преку

спроведување на мерките и активностите предвидени во рамките на Националната програма за усвојување на правото на ЕУ.

Република Македонија ќе продолжи со спроведување на реформите насочени кон исполнување на стандардите кои се бараат за влез во ЕУ, активно промовирајќи ги добрососедските односи и регионалната соработка. Одлуката на Европскиот совет од 26. јуни 2018 година ги отвори вратите за почеток на преговори во јуни 2019 година. Република Македонија очекува да го започне неопходниот скрининг од страна на Европската комисија во јули 2018 година.

Владата е исто така посветена на поддршка на Заедничката надворешна и безбедносна политика (ЗНБП) и ќе продолжи да дава придонес во цивилните и во воените операции во рамките на Заедничката безбедносна и одбранбена политика. Република Македонија учествуваше во Борбените групи на ЕУ во втората половина на 2012 година (EUBG 2012-2) и последните 6 месеци од 2014 година (EUBG 2014-2). Во рамките на Борбените групи на ЕУ, македонскиот придонес се состоеше од приближно 150 воен персонал во секоја од групите. Владата разгледува можности за понатамошна соработка со Европската агенција за одбрана. Откако ќе бидат договорени областите за идна соработка, ќе се склучи Административен аранжман за промовирање на интероперативност со земјите-членки на ЕУ.

Република Македонија декларираше единици на АРМ за операциите предводени од ЕУ, при што големината на силите ќе зависи од барањата на конкретните мисии. Овие декларирани сили вклучуваат:

- Една механизирана пешадиска чета.
- Еден вод на ВП.
- Медицински тим (Ниво 1).

8. Одбранбени ресурси

Процесот на СОП предочи мноштво наоди за состојбите со одбранбените ресурси. Некои од нив ни беа добро познати, додека за другите сега имаме подобри разбирања. Од нив произлегоа соодветни заклучоци.

8.1 Човечки ресурси

Човечкиот потенцијал е нашата најголема вредност. Целта на системот за управување со човечки ресурси е да обезбеди квалификувани воени и цивилни лица за потребите на МО и АРМ, способни да ги преземат должностите и обврските во исполнување на одбранбените интереси и да се справуваат со идните безбедносни предизвици.

Функционалната анализа идентификува преклопувања на дел од функциите во рамките на МО и помеѓу МО и ГШ на АРМ. Постои превработеност во одредени сектори, додека други се непополнети. Дел од МО располага со персонал кој ги надминува потребите за извршување на обврските, а е резултат на експанзијата на вработување во изминатите години за што и немаше особена потреба.

Евидентиран е недостаток на квалификуван медицински персонал, експерти од разни области за цивилно-воена соработка и технички персонал во разни области.

Структурата на персоналот во АРМ отстапува од проекциите и практично не е одржлива. Постои вишок на офицери со високи чинови, особено на старешини со чин полковник и потполковник, а во исто време постои и недостиг од офицери и подофицери со почетни офицерски и подофицерски чинови. Ниту еден подофицер не е произведен од 2009 година. Концептите за развој на кариера за офицерите и подофицерите се изработени, но не се целосно имплементирани. Процедурите и критериумите за оценување, унапредување и поставување, како и можностите за обука и образование имаат потреба од надградба и усогласување за да обезбедат еднакви можности и водење во кариера. Системот за управување со човечки ресурси вклучува и одговорности за обезбедување на поддршка за персоналот на АРМ кој ги напушта вооружените сили и се враќа во цивилен живот.

Воената академија „генерал Михаило Апостолски“ обезбедува акредитирани, четиригодишни студии вклучувајќи и низа курсеви за офицери на АРМ. Во тек е програма за соработка со Програмата за зајакнување на образованието за одбрана на НАТО (DEEP) за обезбедување поддршка која, помеѓу другото, вклучува понатамошно унапредување на наставниот потенцијал и на наставниот план. Над 5% од офицерите дипломираше на националните одбранбени институции во странство, а над 30% се оспособувани на штабните школи во Република Македонија и во странство. Командата за обука и доктрина обезбедува обука за подофицери и војници, а нуди и низа курсеви за оспособување на воениот персонал. Иако основната обука за подофицери не се спроведува од 2009 година, не е прекината напредната обука на подофицерскиот кор. Обуката и образованието се спроведуваат по инерција и не секогаш се поврзани со јасни насоки од Генералштабот на АРМ или со потребите кои произлегуваат од соодветни формациски места, што реално ја наметнува потребата за промени.

Интересот за приклучување кон АРМ значително се намали последните години. Во 2012 година имало околу 10 кандидати за секоја отворена позиција, бројка што падна на нешто повеќе од 3 кандидати во 2016 година. Од 2012 година, повеќе армиски персонал ја напушти АРМ отколку што беше примен, состојба која не е одржлива на подолг рок. Сегашниот систем на плати и надоместоци, кој е комплициран и фаворизира дел од персоналот во однос на другите, е делумно одговорен за таквата состојба, заедно со условите за живот и работа во МО и АРМ и конкуренцијата со приватниот сектор. Неопходна е ревизија, подобрување и примена на системот за привлекување и задржување на квалитетен персонал.

Застапеноста на етнички заедници значително се подобри споредено со постигнувањата од СОП во 2004 година, а примената на уставното начело на правична застапеност на немнозинските етнички заедници ќе продолжи по принципите поставени во Охридскиот Рамковен договор во областите каде се уште има потреба за подобрување. Околу 20% од офицерите, 27% од подофицерите и повеќе од 30% од војниците се од немнозинските етничките заедници, вклучувајќи ги и тие на повисоки позиции во хиерархијата, при што

заменикот министер за одбрана и заменикот началник на Генералштабот во моментот се од етничките заедници.

Промовирањето на родовата еднаквост е важно прашање за одбраната, а процентот на припаднички од женскиот пол во АРМ е во согласност со просечните бројки за државите членки на НАТО. Околу 12% од офицерите и подофицерите во АРМ се од женски пол. Во МО, во однос на административните службеници, бројката на припаднички од женскиот пол е над 35%, вклучително и тие на високи лидерски позиции.

Исто така, бројот на жени офицери на командни и раководни должности во рамките на АРМ е зголемен, а во мај 2018 година првата жена-офицер беше поставена за командир на пешадиска чета.

Ќе се подобрат механизмите за заштита од родова дискриминација и ќе се имплементираат препораките на Резолуцијата на ООН 1325.



Прва припадничка на АРМ командир на борбена единица

СОП од 2004 година беше проследен со значително дивестирање на одбранбени функции, но очигледно е дека постојат дополнителни можности за понатамошни активности во оваа област. Тука спаѓа обезбедувањето на воените објекти кое го вршат припадници на АРМ, што не е најдобар начин за употреба на обучени војници.

8.2 Материјални ресурси

Поголем дел од **опремата** во АРМ беше наследена од поранешна Југославија или донирана од партнери. Како резултат на тоа, застарената опрема

некомпатибилна со силите на НАТО наметнува потреба од нејзина замена или модернизација. Како резултат на намалувањето на бројната состојба на АРМ со професионализација на Армијата, располагаме со значителни количества на оружје и муниција, кои се вишок во однос на потребите на АРМ. Големiot број на видови и типови на борбени, а особено неборбени возила е неекономичен, особено во поглед на одржувањето и обезбедувањето на резервни делови.

Постоечката одбранбена **инфраструктура** е исто така наследство од минатото. Истата беше планирана за друго време и друг концепт на одбраната, кога вооружените сили оперативно беа распоредени на целата територија на Република Македонија⁹. Обемната инфраструктура вклучува капацитети за сместување на персоналот, за складирање, одржување, обука, заштита на државната граница и други задачи. Некои локации кои сè уште се управуваат од одбраната не се повеќе неопходни за целите на одбраната. Покрај тоа што поголем дел од инфраструктурата на одбраната е предадена на локалните власти во годните по добивањето на независност, без соодветна компензација, дел од непотребната инфраструктура претставува товар за ограничените одбранбени ресурси. За дел од вишокот објекти се соочивме и со правни ограничувања за нивно дивестирање. Објектите и инфраструктурата кои ни се неопходни, вклучувајќи ги касарните, објектите за сместување и работните простории, се дотраени и потребно е реновирање.

И покрај тоа што постои **логистички** концепт кој јасно ги дефинира одговорностите на МО и АРМ, тој не ги исполнува моменталните потреби. Ова се должи, пред сè, на обемна листа на средства што претставува предизвик за обезбедување на интегрирана логистичка поддршка, вклучувајќи и соодветно управување со животниот експлоатационен циклус. Недостигот на ресурси во оваа област во подолг временски период дополнително ја влоши ситуацијата. Законски рестриктивниот, високо централизиран, комплициран и едногодишен процес на набавки за потребите на одбраната, претставува тешкотија за секојдневната поддршка на единиците на АРМ. Иако располагаме со квалитетен персонал, тој за одредени логистички специјалности е недоволен и привлекувањето на квалификуван медицински персонал, механичари, персонал за одржување на воздухопловите, претставува предизвик со кој секојдневно се соочуваме.

Логистичката поддршка за мисиите на АРМ надвор од Република Македонија се спроведува во согласност со политиките и принципите на НАТО, без особени тешкотии. Логистичкиот персонал се оспособува и вежба заедно со колегите од НАТО и поседува соодветно искуство за логистичка поддршка во меѓународно опкружување. За да се воспостават услови во кои АРМ ќе може да обезбеди итна национална поддршка на распоредените сили во меѓународни мировни операции во странство, ќе бидат потребни дополнителни напори.

⁹ Како пример, касарната „Илинден“ во Скопје била димензионирана за распоредување на приближно 12000 војници.

8.3 Финансиски ресурси

Буџетот за одбрана е релативно константен во последните 10 години и изнесува околу 100 милиони евра годишно, односно приближно 1% од БДП. Од 2,15% од БДП во 2007 година, процентот за одбраната падна на само 1% од повеќе причини, вклучувајќи ја импликацијата од глобалната финансиска криза. Финансирањето во минатиот период беше едвај доволно за да се одржуваат средствата со кои располагаме, но не и да се опремуваме и модернизираме во согласност со планираното. Моменталната состојба во АРМ е одраз на недоволни инвестиции во одбраната во подолг временски период.

Структурата на трошоците за одбраната се пресметува по методологијата на НАТО. Најновите бројки покажуваат дека персоналните трошоци претставуваат близу 69% од севкупниот буџет, додека трошоците за функционирање, одржување и обука изнесуваат околу 20%, а трошоците за опрема и модернизација околу 11%. Ваквата алокација на буџетот не е во согласност со определбата одбраната да се модернизира. Затоа во иднина ќе преземеме мерки да ја промениме интерната распределба.

Буџетскиот процес претставува дополнителен предизвик за одбраната. Формалниот услов од Министерството за финансии е одбранбениот буџет да се концентрира на само една година однапред, во согласност со постојната постапка вкупниот владин буџет за годината што следи мора да биде одобрен од страна на Собранието, како и иницијативите за новите капитални инвестиции. Во изминатите години, во МО се соочувавме со тешкотии и во динамиката на трошењето на назначените средства и како последица на тоа дел од буџетот со ребаланс беше префрлан на други буџетски корисници. Дополнителни ограничувања за нас беа одредбите и процедурите од Законот за јавни набавки, кој не ги зема предвид посебностите на потребите за одбрана, а особено долгорочните програми и проекти за набавка. И покрај тоа што беа можни исклучоци и склопувања на повеќегодишни договори, во практика тие можности не се искористени.

Следно буџетско ограничување во одбраната е централизираниот буџетски процес. Министерот за одбрана може да делегира финансиски надлежности, но процесот останува централизиран во согласност со законот. Командантите на единиците на АРМ располагаат со многу мал буџет. Исто така, дел од буџетот на одбраната, ангажирајќи се во поддршка на цивилните власти, се троши за остварување на функциите на другите владини институции, без соодветна компензација. Ова вклучува обука на пилоти за потребите на Министерството за внатрешни работи во Центарот за обука за пилоти, 4-годишно образование на Воената академија за потребите на ЦУК и ДЗС, како и користење на средства за поддршка на други владини институции и агенции кои имаат примарна улога во кризниот менаџмент. Ова често резултира со промена на улогата на АРМ, како што е на пр. справувањето со шумските пожари и поплавите каде од „улога за поддршка“, АРМ премногу често се ангажира како „носител за справување“ со овие предизвици.

9. Способности на АРМ и национална координација

9.1 Способности на АРМ

АРМ во моментот одржува низа способности за исполнување на одбранбените мисии, вклучувајќи и способности за учество во операции за поддршка на мирот. Свкупните капацитети се ограничени и бараат понатамошен развој, особено во однос на исполнување на нашата цел за потполн интероперативен придонес во НАТО и ЕУ.

Во АРМ како целина има области каде постигнавме напредок, но и области за кои е неопходен понатамошен развој. Пополнувањето на единиците, борбената готовност и интероперативноста со НАТО, огнената моќ, мобилност и заштита се на различно рамниште во различните единици на АРМ. Логистичките проблеми се евидентни во АРМ, и покрај (не)располагањето со соодветни ресурси предизвиците се однесуваат и на високо централизираниот систем за јавни набавки. Способностите за сајбер-одбрана, за дејство во ноќни услови и во услови на ограничена видливост се лимитирани и бараат понатамошен развој, исто како и способностите за извидување, за разузнавање, за набљудување и за определување на целите (ИРНОЦ).

Полкот за специјални операции е една од најподготвените единици во рамките на АРМ. Поседува современа опрема и најсложени критериуми за селекција и побарувања за обука. Четирите пешадиски баталјони се јадро на механизирано-пешадиската бригада со авторизирана јачина од околу 530 припадници, што е помала од стандардот на НАТО. Тие се искусни и добро обучени, но располагаат со различни типови на борбени возила, од кои повеќето се застарени и потребна е нивна модернизација или замена. Пешадиските единици располагаат со доволен број на оружје кое е функционално, но застарено. Истото важи за опремата во единиците за врски, за комуникациски и информациски системи и за АБХО.



Припадници на пСО на дефиле

Во однос на елементите за борбена поддршка, постојната противвоздушна одбрана има ограничени капацитети и способности и не поседува 3-димензионален радар за ефикасно набљудување на воздушниот простор. Артилерискиот баталјон поседува застарени хаубици од 105 мм, стари минофрлачи од 120 мм и оперативен повеќецевен ракетен систем. Овие единици спроведуваат редовни циклуси на обука. Тенковскиот баталјон е пополнет со тенкови „Т-72“, од кои повеќето се оперативни, но стари помеѓу 30–40 години. Инженерискиот баталјон располага со амортизирани инженериски машини за кои е неопходна замена или поправка. Баталјонот на Воена полиција располага со широк спектар на опрема и средства, вклучувајќи и модерни средства, а опремата на Баталјонот за врски, иако релативно функционална, поради динамиката на развој во полето на КИС побарува редовно модернизирање и надградба во согласност со трендовите на развој.

Воздухопловите со кои располагаме се произведени во осумдесеттите години. Јадрото на Воздухопловната бригада го сочинуваат транспортните хеликоптери „Ми-8/17“ и борбените хеликоптери „Ми-24“. Сите „Ми-8/17“ се оперативни, а можностите за медицинската евакуација со хеликоптери (МЕДЕВАК) се ограничени. Два од борбените хеликоптери неодамна беа ремонтирани во Украина. За разлика од транспортните, помалку од половина од „Ми-24“ се оперативни. Пилотските посади во моментот не ги исполнуваат стандардите на НАТО во однос на пропишаните часови на налет.

Концептот на резервните сили, иако усвоен пред неколку години, не е имплементиран, главно поради недостаток на ресурси. Активната резерва во моментот располага само со основната командна структура. Министерството за одбрана и во иднина ќе продолжи да води евиденција на персоналот за потребите на резервниот состав и со структурите за поддршка на мобилизацијата на општата резерва во случај на потреба.

9.2 Одбранбени потенцијали

Командување и контрола (К2). Во моментот, К2 на високо ниво е поделено помеѓу Генералштабот и Здружената оперативна команда (ЗОК). Полкот за специјални операции, Командата за обука и доктрини (КОД), Центарот за електронско извидување и Баталјонот за почести се под команда на ГШ на АРМ, додека ЗОК е надлежен за К2 со останатите единици на АРМ. Секторот-Служба за воена безбедност и разузнавање (С-СВБир) и Воената академија се дел од Министерството за одбрана и не се раководени од АРМ, иако се блиску поврзани. Постои преклопување на одговорности помеѓу Генералштабот и ЗОК, особено во делот на оперативното раководење. Ограничени се способностите и активностите насочени на прашањата поврзани со истражување и развој на идните сили.

Обука и образование. Обуката и образованието начелно се добро организирани и во согласност со стандардите на НАТО. Индивидуалната и колективната обука има придобивки од поддршката од НАТО и од билатералната соработка со државите-членки на НАТО. НАТО оценувањата утврдија дека повеќето декларирани единици за учество во рамките на НАТО се „борбено подготвени“.

Сепак, иако ги усвоивме доктрините на НАТО, сè уште се соочуваме со сериозни предизвици поврзани со старата и некомпатибилна опрема.



Обука на специјалните сили на АРМ

Планирање, програмирање, буџетирање и извршување (ППБИ). Системот за ППБИ е воведен пред неколку години, но неговата имплементација беше запрена со негативно влијание и последици врз процесите на одбранбеното планирање. Во рамките на СОП утврдивме нагласени тешкотии за прецизно определување на трошоците во области од одбраната каде средствата се обезбедуваат преку различни канали на финансирање во рамките на буџетот за одбрана.

Разузнавање. С-СВБиР е одговорен за планирање, организирање и спроведување на разузнавањето, контраразузнавањето и безбедносната поддршка на одбраната. Тесно соработува со сродните национални служби, особено со Агенцијата за разузнавање и Управата за безбедност и контраразузнавање која припаѓа на Министерството за внатрешни работи, а со цел да се обезбедат навремени и точни информации за процесот на донесување на одлуки.

Во рамките на одбраната, С-СВБиР и J2 (разузнавање и безбедност) во рамките на Генералштабот се задолжени за прашања на стратегиско ниво, вклучувајќи го и следењето на меѓународната ситуација, обезбедувањето поддршка за операции и размената на информации со национални и партнерски служби. Оперативното разузнавање е одговорност на J2 во рамките на Здружената оперативна команда, којашто врши оперативно планирање и извршување. Тактичкото разузнавање е обезбедено од страна на организациските сегменти на J2, вградени во единиците на АРМ кои се одговорни за разузнавачка подготовка на бојното поле и поддршка за борбени активности, вежби и обука.

С-СВБиР спроведе неколку реформи од нејзиното формирање во 1992 година, вклучувајќи чекори за зајакнување на воената и на националната

безбедност и за постигнување на поголема интероперативност со НАТО, во врска со развојот на ИРНОЦ способностите и разузнавањето (HUMINT).

Комуникациски и информациски систем (КИС). КИС во поддршката на одбраната е дел од Глобалниот КИС (ГКИС), кој вклучува комуникациски систем, информациски систем, информациска безбедност, сајбер-одбрана и систем за криптозаштита. И покрај некои недостатоци, овој систем овозможува неопходна поддршка на МО и АРМ во управувањето и К2. МО и АРМ заедно со Министерството за внатрешни работи, Министерството за информатичко општество и администрација работат на изработка на Национална стратегија за сајбер-заштита.

Безбедната, статична инфраструктура на КИС овозможува сигурна размена на глас и податоци, вклучувајќи и оптичка врска за некои гарнизони. Информацискиот систем вклучува две логички одвоени мрежи: класифицирана и неklasифицирана. Хардверот и софтверот се застарени. Системот на криптозаштита е организиран. Тактичките радиокомуникациски системи ги исполнуваат стандардите на НАТО. Декларираните единици на АРМ се опремени со соодветни радио и системи за сателитски комуникации. Радиокомуникациите „земја-воздух-земја“ и „воздух-воздух“ се функционални, но опремата е застарена, а се располага со ограничени капацитети за пренос на видео од беспилотните летала во теренски услови.

9.3 Координација со други министерства и владини институции

Соработката меѓу МО и другите министерства и владини институции е генерално добра, особено со Министерството за внатрешни работи со разузнавачките служби. АРМ тесно соработува со Центарот за управување со кризи-ЦУК и со Дирекцијата за заштита и спасување- ДЗС (кои што имаат ограничени способности), но соодветните надлежности се нејасни во услови кога не е прогласена криза. Често во справувањето со кризни состојби на АРМ и се наметнува примарната улога. Координацијата треба да се подобри во одредени области, вклучително и тактичката комуникација, што се покажа како неопходно за време на мигрантската криза од 2015 година, кога силите на АРМ и силите на МВР користеа различни и некомпатибилни радиоуреди. Заедничката обука и вежби повеќе се појава отколку редовна планска активност.

ВТОР ДЕЛ: ИДНАТА МАКЕДОНСКА ОДБРАНА

Во вториот дел на СОП дефинирани се целите и принципите на креирањето на визијата за структурата на МО и АРМ со конкретни податоци за прилагодување на истите во согласност со расположливите ресурси. Во овој дел подетално е разработена идната структура на Генераштабот на армијата и потчинетите команди и единици и содржини кои влијаат на планирањето на одбраната.

10. Цели и принципи

АРМ ќе се модернизира и ќе ги подобри оперативните способности со што ќе обезбедиме поголем придонес кон домашната, регионалната и глобалната безбедност и стабилност и ќе ги преземеме одговорности како идна земја-членка на НАТО. Нашите цели за модернизација, темелени на потребата за соодветна големина, флексибилност и високо ниво на професионалност на АРМ, ќе бидат исполнети преку развојот на концептот **„Идни вооружени сили 2028“**. Паралелно, ќе продолжиме да го развиваме МО со цел да обезбедиме исполнување на уставните надлежности. Тоа ќе вклучува изработка на стратегии од областа на одбраната, процена на можните закани и ризици, како и целокупна политичка рамка на системот за одбрана, вклучувајќи обука и опремување, подготвеност и развој на АРМ и управување со буџетот на одбраната. Идните вооружени сили ќе бидат способни, флексибилни, финансиски прифатливи и одржливи.

Со помалку персонал новата организација на Армијата е дизајнирана со консолидиран и намален број на команди и штабови, со јасно дефинирани нивоа на одговорност (стратегиско, оперативно, тактичко), оптимална големина и соодветно пополнување на единиците. Целта е да се намалат трошоците, да се овозможи спроведување на развојните цели со висок приоритет, да се воспостават нови способности и капацитети на копнените и воздухопловните сили и во сајбер-доменот. Исто така, наша цел е да се унапреди интероперативноста на национално ниво, со НАТО и развој во согласност со утврдените стандарди. Зајакнатите способности на АРМ ќе вклучат нов ИРНОЦ баталјон, како и подобрена сајбер-одбрана.

Процесите на прогресивен развој и подобрување на способностите на АРМ се темелат врз основа на дефинирани нивоа на амбиции и подготвеност, на потребата за спроведување на истовремени операции и принципите за распоредливост и одржливост. Силите на АРМ ќе бидат способни да извршуваат операции дење и ноќе во различни климатски, временски и географски услови. Тие ќе располагаат со соодветна огнена моќ, мобилност, заштита на силите, распоредливост и поддршка, вклучувајќи ефикасно командување и контрола, логистика, разузнавање и КИС. Силите на АРМ ќе се обучуваат за водење на борбени дејства водени од императивот за извршување во потполност на одбранбените мисии и задачи.

11. Идна структура на одбраната

11.1 Идната структура на МО

Во согласност со резултатите од функционалната анализа и идните потреби, ќе го намалиме персоналот и ќе го реструктурираме МО со цел да ги рационализираме работните процеси, да го намалиме бројот на сектори и да воведеме ново и поефикасно ниво на управување. Новата структура на МО е прикажана во Прилог А.

Реструктурираното МО ќе се намали од преку 1000 на 650-700 административни и воени лица. Бројот на позиции на државни советници ќе се намали од 16 на шест, при што тие ќе преземат и координативна улога за неколку сектори во МО. На тој начин ќе се обезбеди ниво на менаџирање кое во моментот недостасува. Покрај тоа, ќе се разгледа можноста за подобрување на менаџирањето во МО на високо ниво. Исто така, ќе ги модернизирате деловните процеси и практики во рамките на МО, со фокус на користење КИС, децентрализација и поголема соработка во работата. Неколку функции што во моментот ги врши МО ќе бидат делегирани во Генералштабот, вклучувајќи ја и координацијата на операциите на специјалните сили и активностите за контрола и верификација на вооружувањето.

Со дополнителни студии ќе се разгледа делокругот на работа и опстојувањето на 34 подрачни единици на МО, како и можностите за понатамошно дивестирање на несуштинските дејности кои во моментот ги обезбедува одбраната (угостителски услуги и сместување, одржување на хигиена и на инфраструктурата, дел од логистички активности и заштита на дел од воените објекти). Може да следуваат и дополнителни намалувања на персоналот, во зависност од резултатите од дополнителните анализи кои ќе произлезат од СОП.

11.2 Идна структура на АРМ

Структурата на АРМ ќе биде димензионирана во согласност со заклучоците од анализата на СОП со цел да се поддржи изградбата на **„Идни вооружени сили 2028“**. Ќе има јасна разграниченост на одговорностите на стратегиско, на оперативно и на тактичко ниво. Командните одговорности ќе бидат делегирани на соодветното ниво. Ќе ја намалиме моменталната бројка од 8167 припадници во планираната структура¹⁰ на околу 6800 активен персонал. Организацијата на „Идни вооружени сили 2028“ се прикажани во Прилог Б. Во продолжение следуваат подетални информации:

Генералштаб. Генералштабот претставува највисоко стручно тело во состав на МО за оперативните и стручните работи за организирање, подготвување и командување со Армијата. Ќе ги извршува политиките утврдени од МО, а за својата работа му одговара на претседателот на Републиката и на министерот за одбрана. Во согласност со наодите од функционалната анализа во рамките на СОП, бројот на персоналот ќе се зголеми, со цел да се зголеми ефикасноста и да се зајакнат постојните аналитички и планирачки капацитети,

¹⁰ Моменталната пополнетост изнесува 6811.

особено за среднорочен и долгорочен развој на силите на АРМ, вклучувајќи ги сите видови и родови. Ќе извршува задачи на стратегиско рамниште и ќе делегира задачи на оперативно ниво на потчинетите команди и единици. Точната структура на Генералштабот и АРМ во целина ќе биде утврдена до крајот на 2018 година. Началникот на Генералштабот, кој е највисок офицер во АРМ, ќе биде поддржан од еден заменик-началник и директор на Генералштабот, кој ќе ги насочува и ќе ги координира секојдневните работи во организационите единици. Директно потчинети на Генералштабот ќе бидат Оперативната команда, Командата за обука и доктрина, Логистичката база и Единицата за почести.

Оперативна команда. Сегашната Здружена оперативна команда ќе биде заменета со значително помала Оперативна команда, за командување со сите борбени единици во АРМ, единици за борбена и борбено-сервисна поддршка. Оперативната команда во својот состав ќе вклучува и 24-часовен оперативен центар. Оперативната команда ќе ги интегрира оперативните способности на АРМ и ќе подготвува и ќе обезбеди команда и контрола над сите операции на АРМ во земјата и во странство. Директно потчинети на Оперативната команда ќе бидат: Моторизираната пешадиска бригада, Воздухопловниот ВИНГ, Инженерскиот баталјон, Баталјонот на Воена полиција, Баталјонот за врски, Баталјонот ИРНОЦ и Баталјонот на специјални сили.

Команда за обука и доктрина. Командата за обука и доктрини (КОД) е одговорна за индивидуална обука и професионален развој на подофицери на АРМ и војници, како и за поддршка во спроведувањето на колективна обука, како и обука на граѓаните на доброволно служење на воениот рок¹¹. КОД спроведува тримесечни програми за обука за граѓаните на доброволно служење на воениот рок, од кои по завршување на обуката се регрутира персоналот за пополнување на активниот состав на АРМ и на резервниот состав на МВР и на други државни институции. Во процесот на обуката КОД е задолжена за обучување и професионален развој на персоналот на АРМ, воспоставување на стандарди за обука, развој на доктрини, интегрирање на научените лекции во обуката и поддршката на обуката во АРМ. КОД тесно ќе соработува со Воената академија, која е во структурата на МО, а е одговорна за обука и едукација за офицерите и питомците. КОД се состои од Центар за индивидуална обука, Центар за обука на питомци, Центар за странски јазици, Центар за обука на кучиња, Центар за поддршка на обуката, Центар за развој на доктрини и научени лекции, Центар за симулации и Логистичка чета.

Логистичка база. Постоечката Логистичка бригада ќе се трансформира и ќе биде заменета со Логистичка база која ќе обезбеди 3. ниво на логистичка поддршка¹² за сите единици на АРМ. Базата ќе биде надлежна за складиштата за вооружување и воена опрема, за одржување, транспорт и медицинска поддршка. Базата опфаќа: Центар за управување со материјали, Технички ремонтен центар,

¹¹ Бројот на граѓаните на доброволно служење на воениот рок варира од година во година. Бројката за 2018 година изнесува околу 300.

¹² Поддршка од 1. и 2. ниво обезбедува опслужување и основно одржување, вклучително замена на резервни делови и општи интервенции на опремата, додека поддршка од 3. ниво подразбира сложени процедури од страна на специјалисти .

Воено медицински центар, Центар за снабдување и транспорт и единица за поддршка на Генералштабот и гарнизонот Скопје. Логистичката поддршка од 1. и 2. ниво ќе бидат обезбедени од логистички елементи кои ќе бидат составен дел на борбените и единици за борбена поддршка, на тој начин обезбедувајќи органска логистичка поддршка.

Единица за почести. Постоечкиот Баталјон за почести ќе биде заменет со помала единица одговорна за протоколарни должности за потребите на претседателот на Република Македонија, на МО и АРМ. Единицата ќе се состои од команда, една чета за почести и воен оркестар.

Моторизирано-пешадиска бригада. Моторизирано-пешадиската бригада составена од 4 пешадиски баталјони со интегрирана борбена и сервисна поддршка ќе претставува основна борбена и маневарска структура на АРМ. Приоритетот на опремувањето ќе биде на Моторизирано-пешадиската бригада за обезбедување на мобилни, флексибилни интероперативни сили кои може да се стават на располагање на НАТО. Од неа ќе се формира јадрото на лесната пешадиска борбена група (ЛПБГ), како деклариран состав за учество во операции на НАТО. Борбената поддршка ќе биде намалена. Нема да се инвестираат дополнителни средства за тенковските капацитети освен за тековно одржување. Бригата ќе вклучува команда и штаб, четири моторизирано-пешадиски баталјони, артилериски баталјон (со команда, една активна батерија и резервен состав), тенковски баталјон (со команда, една активна чета и резервен состав¹³), чета за врски и чета АБХО. Секоја единица ќе има сопствена единица за логистичка поддршка со мобилни и стационарни елементи.

Воздухопловен ВИНГ. Постојната Воздухопловна бригада ќе се трансформира во Воздухопловен ВИНГ кој ќе ги вклучува сите воздухопловни средства и средства за противвоздушна одбрана, вклучувајќи и логистичка поддршка. Воздухопловниот ВИНГ ќе се состои од команда, сквадрон на транспортни хеликоптери, сквадрон на борбени хеликоптери, баталјон за противвоздушна одбрана составен од команда и една активна батерија и резервен елемент, баталјон за воздушно набљудување и јавување (бВНЈ), сквадрон за воздухопловно одржување и општа логистичка поддршка и флајт за обука и тренинг. Транспортните хеликоптери „Ми-8/17“ ќе го формираат јадрото на идното воздухопловство. Неодамна ремонтираните борбени хеликоптери „Ми-24“ ќе продолжат со извршување на задачи во АРМ до крајот на нивниот работен век, но без дополнителни инвестиции, освен за основното тековно одржување. Иднината на Центарот за обука на пилоти (и обуката за пилоти) е предмет на континуирана процена. Прашање што сè уште се разгледува е потенцијалната интеграција на менаџирањето на транспортните хеликоптери во државата кои припаѓаат на АРМ и Министерството за внатрешни работи. Ќе доделиме потребни ресурси за зголемување на годишниот налет на пилотите на АРМ, приближувајќи се до стандардите на НАТО.

¹³ Тенковскиот, артилерискиот и баталјонот ПВО ќе имаат само основен персонал за одржување на способностите, кои по потреба ќе се надополнуваат.

Инженериски баталјон. Инженерискиот баталјон е одговорен за инженериска поддршка на единиците на АРМ но, исто така, ќе обезбедува поддршка за цивилните власти и за граѓаните по потреба. Примарните воени функции вклучуваат обезбедување на движење и одржување на правците на движење за потребите на АРМ, поддршка на градежни работи и утврдување, минирање, деминирање, справување со импровизирани експлозивни направи и воено инженериско извидување. Мирновременските задачи вклучуваат поддршка на цивилните власти во справување со последици од елементарни непогоди. Покрај командата, Баталјонот ќе се состои од две инженерски чети и логистички вод.

Баталјон на Воена полиција. Баталјонот на Воената полиција ќе ги врши сите воено-полициски задачи, вклучувајќи спроведување на прописите, превенција на криминал во АРМ и воено-полициска поддршка на операциите на АРМ во земјата и во странство. Покрај командата, Баталјонот ќе се состои од три воено-полициски чети и логистички вод.



Припадници на АРМ: „инфилтрација по јаже“ од хеликоптер

Баталјон за врски. Баталјонот за врски е одговорен за воспоставување, одржување и функционирање на КИС за поддршка на командувањето и контролата на стратегиско и на оперативното ниво во целиот спектар на операции на АРМ. Тој, исто така, е одговорен за координација на КИС во АРМ, тестирање и нови технологии и за нивниот иден развој. Ќе развива способности за сајбер-одбрана и континуирано управување со врските во АРМ, вклучувајќи и одржување на стационарните системи. Баталјонот за врски ќе ги фокусира развојните напори за постигнување на интероперативност со НАТО и со другите национални безбедносни ентитети, вклучувајќи и состави на Министерството за внатрешни работи, Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи. Покрај командата, Баталјонот за врски ќе се состои од три чети за врски и од логистички вод.

Баталјон за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели (ИРНОЦ). Ќе се формира Баталјон за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели, со способности за интегрирано собирање и обработка на разузнавачки информации, процена на состојбите и ситуацијата и информирање за потребите на процесот на донесување воени одлуки. Баталјонот ИРНОЦ ќе се состои од команда, извидувачка чета (од Ренџерската единица која моментно е дел од Полкот за специјални операции), чета за електронско извидување и војување (од Центарот за електронско извидување), единица за аналитика и чета за поддршка со логистички елементи.

Баталјон на специјални сили. Полкот за специјални операции ќе се трансформира во Баталјон на специјални сили, кој ќе биде потчинет на Оперативната команда, а не како досега на Генералштабот. Баталјонот на специјалните сили ќе извршува специјални задачи во согласност со доктрината и практиката на специјалните сили на НАТО. Покрај командата, Баталјонот ќе се состои од две чети на специјални сили (од тимски состав) и логистички вод.

Резервни сили. Ќе развиеме нов концепт за резервни сили и ќе иницираме пилот-проект како дел од создавањето на мала, активна резерва. Нашиот приоритет ќе биде пополнување на персоналот за Основна копнена болница ниво 2 и за специјалистите за цивилно-воената соработка (ЦВС). Концептот ќе го разработи и идниот развој на општата резерва. Развојот на резервни сили ќе биде во согласност и ќе ги следи истите насоки за развој кои се однесуваат и на активниот состав: тие ќе бидат дизајнирани да ги исполнат одбранбените мисии и задачи на ефикасен и економичен начин, ќе бидат со големина и структура во согласност со идентификуваните закани, ризици и предизвици за безбедноста, а ќе работат според стандардите и доктрините на НАТО, како и на активниот состав.

12. Република Македонија и НАТО: идна соработка

12.1 Идна соработка

Аспирацијата за полноправно членство во НАТО претставува основата на нашите напори. Новата структура на силите за АРМ и реструктурираното МО ќе создадат ефективен и способен одбранбен сектор кој ќе ѝ овозможи на Република Македонија да ги оствари определените одбранбени интереси, мисии и цели. Новата структура на силите ќе ги зголеми оперативните способности за наш придонес кон НАТО. По добиената покана од НАТО на Самитот во Брисел во јули 2018 година, ќе започнеме со зајакнување на позициите во нашата мисија во НАТО, вклучително и оние во штабовите и командите на НАТО и истите ќе ги пополниме до јуни 2019 година.

Во согласност со расположливите ресурси ќе го зголемиме нашето учество во меѓународните вежби и мисии предводени од НАТО, како и воените консултации во форматот на Воениот комитет на НАТО+1 на годишно ниво. Ќе разгледаме дополнителни опции за примена на концептот на НАТО за „паметна одбрана“, вклучувајќи го и идното учество во интегрирана противвоздушна одбрана, како и соработката со Агенциите на НАТО, како НАТО-агенцијата за поддршка и набавки (NSPA). Обуката и образованието што ги нудат НАТО и

индивидуалните сојузници и понатаму ќе бидат од исклучително значење и од огромна вредност за достигнување на потребните стандарди.



Припадници на АРМ на свеченост пред заминување во Авганистан

12.2 Декларирани сили за НАТО

Република Македонија декларираше единици и состави на АРМ на располагање за операции предводени од НАТО, од кои повеќето ги имаат исполнето критериумите за евалуација на НАТО и се сметаат за „борбено подготвени“. Овој придонес ќе се одржува и понатаму со:

- Една лесна пешадиска баталјонска група (ЛПБГ) (1.000 лица);
- Два транспортни хеликоптери „Ми-8/17“ (22 лица);
- Една ренџерска чета (лесна пешадија) (90 лица);
- Два тимови на специјални сили (12 лица во секој тим);
- Еден инженериски вод (25 лица, дел од ЛПБГ);
- Еден тим за деминирање од ДЗС (10 лица);
- Една чета на Воена полиција (110 лица); и
- Една Основна копнена болница ниво 2(50 лица)

12.3 Партнерски цели

Како дел од Процесот за планирање и ревизија (ПАРП), Република Македонија и НАТО го договорија пакетот на Партнерски цели за 2018 година. Повеќе од 30 партнерски цели опфаќаат широк спектар, вклучувајќи: родова перспектива, персонален менаџмент, образование и обука, градење на

интегритет, способности за цивилно-воена соработка, јазични побарувања. Пакетот, исто така, опфаќа јакнење на капацитетите на односи со јавноста во операции, стратегиски транспорт и национална поддршка за распоредените сили, развој на разузнавачки (HUMINT) способности, воздухопловна поддршка, управување со синцирот на снабдување, медицинска поддршка, комуникациски и информациски системи, АБХО и сајбер-одбрана. Дополнителните цели се поврзани со развојот на копнените и воздухопловните сили, кои вклучуваат зајакнување на ИРНОЦ-капацитетите.



Македонски војник награден со Медал на НАТО

Партнерските цели ќе ги исполниме во согласност со планираната динамика. Овој процес овозможува дополнително да ги развиеме одбранбените способности за рамноправно учество на силите на АРМ во обуки, вежби и операции со НАТО-партнерите во земјата и во странство. Нашите планови за реформи во одбраната целосно ги земаат предвид Партнерските цели. Ќе го синхронизираме и ќе го унапредиме одбранбеното планирање со одбранбеното планирање на НАТО. Очекуваме Партнерските цели наскоро да ги замениме со цели за развој на способности во контекст на полноправното членство во НАТО.

Како земја поканета од НАТО во јули 2018 година, ќе задржиме дел од способностите и капацитетите што ги сметаме за неопходни за сопствената одбрана. Со остварување на полноправно членство во НАТО ќе го преиспитаеме задржувањето на дел од сегашните оперативни способности во рамките на колективната одбрана.

ТРЕТ ДЕЛ: ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И РАЗВОЈ НА ОДБРАНАТА

Содржините обработени во ова поглавје се посветени на следните чекори кои се концентрираат на потребите за изработка на Долгорочниот план за развој и Планот за имплементација, односно содржини кои претставуваат дефинирање на чекорите во насока на надминување на предизвиците кои произлегуваат од наодите презентирани во првото поглавје.

13. Следни чекори

Во насока на изградба на потребните способности, неопходни се серија мерки и активности во одбраната, од кои ги издвојуваме најважните: План за имплементација на СОП, кој ќе даде дополнителни информации за конкретни мерки, задачи, временски рокови со насоки за раководење и менаџирање, вклучувајќи и редовни извештаи за состојбата и Долгорочен план за развој (ДПР) 2019-2028.

Во тој контекст ги разгледуваме потребите од измени на законските и подзаконските прописи, со цел да се поддржи имплементацијата на СОП и да се подобри функционирањето на одбраната. Ова вклучува предлози за измени и дополнување на Законот за одбрана, Законот за служба во АРМ, Законот за јавни набавки и други закони и подзаконски акти. До крајот на септември 2018 година ќе се подготви консолидирана листа на потребните измени и дополнувања.

13.1 Човечки ресурси

Привлекувањето и задржувањето на висококвалитетен и мотивиран персонал со соодветни стручни и работни квалитети, како и потребна обука и опременост, претставува неопходен услов за воспоставување и одржување на современи и ефикасни сили. Ги дефинираме моменталните недостатоци во оваа област и сметаме дека реформите во управувањето со човечки ресурси претставуваат врвен приоритет. Ќе развиеме подобри персонални политики кои ќе ја разрешат моменталната нерамнотежа во персоналната структура (прекумерен број на офицери со повисоки чинови и недостаток на офицери и подофицери со почетни чинови). Нашата намера е и подобрување на стандардот на вработените. За надминување на овие состојби, а врз основа на функционалната анализа, ќе ги преземеме следните мерки:

- До крајот на јули 2018 година, Секторот за човечки ресурси на МО ќе подготви детален план за бројот на персонал и неговите улоги во реорганизираното МО.
- До крајот на јули 2018 година, Генералштабот ќе подготви детален план за бројот и должностите на персоналот во реорганизираната АРМ.
- До крајот на септември 2018 година МО и АРМ ќе изработат планови за прераспорежување на вишокот персонал, договорно ослободување од должност, природен одлив (со редовно или предвремено пензионирање) и дивестирање на несуштински дејности.
- Ќе ги дополниме, измениме и усогласиме законите и подзаконските прописи со цел да обезбедиме сите идни промени во бројот на персонал

- и должностите во рамките на МО и АРМ да следат формален и политички неутрален процес, одобрен од високото раководство.
- До крајот на 2018 година ќе ги предложиме потребните измени и дополнувања на законите и прописите кои влијаат врз системот за управување со човечки ресурси во рамките на одбраната, вклучувајќи го Законот за служба во АРМ и Законот за административни службеници.
 - Ќе го ревидираме системот на плати и надоместоци на персоналот на АРМ со цел истиот да се поедностави и надминат воочените неправилности во однос на надоместоците.
 - До крајот на 2018 година, ќе направиме план со динамика за воведување на систем за персонален менаџмент за сите офицери и подофицери во МО и во АРМ. Ќе воспоставиме политика на ротација, како и каде персоналот ќе се распоредува и ќе се назначува со определено наместо со неопределено времетраење, а во интерес на индивидуалниот развој во кариерата и според потребите на одбраната¹⁴.
 - Ќе се направи ревизија на системот за евалуација на персоналот во МО и АРМ, ревизија на системот за избор на персонал за едукација и обука, унапредување и идни назначувања.
 - Ќе се фокусираме на моралот и на добросостојбата на вработените во АРМ и нивните семејства и прашањата што ги засегаат, вклучувајќи ги условите за живот и работа. Исто така, ќе го ревидираме процесот за континуирана процена на нивото на морал и задоволството во одбраната.
 - До крајот на 2018 година целосно ќе го имплементираме постоечкиот информациски систем за управување со персоналот.
 - Ќе ги разгледаме можностите за дополнително дивестирање на несуштински дејности, вклучувајќи го и физичкото обезбедување.
 - До крајот на јуни 2019 година ќе подготвиме нова стратегија за човечки ресурси која ќе ги земе предвид следните области и заклучоци:
 - Детална персонална структура на МО и АРМ и опис на работните места за сите предвидени работни позиции.
 - Пополнување и задржување на персонал во МО и АРМ, темелено на потребите за соодветни вештини и искуство. Веќе е формирана Работната група со цел да развие и да воспостави соодветни модели за привлекување на воен и цивилен персонал, вклучително и евалуација на сегашниот систем на привлекување на персонал од оние кои завршиле доброволно служење на воениот рок.
 - Управување со кариерата на вработените во МО и АРМ, вклучувајќи и ажурирање на концепти за развој на кариера за офицери и подофицери и воведувањето на униформни, фер и транспарентни процеси за годишна евалуација на персоналот на одбраната, избор

¹⁴ Квалификуван персонал на АРМ треба да се ротира помеѓу и во рамките на МО и АРМ во текот на кариерата.

за специфични работни места, курсеви за обука и образование и промоција, врз основа на постигнати резултати.

- Одливот на персонал од одбраната, вклучувајќи го и предвременото пензионирање и транзицијата на персоналот на АРМ во цивилен живот во рамките на проектот „ЛЕПЕЗА“.

Намалувањето на персоналот во одбраната ќе се спроведува во период од неколку години. Определување на технолошки вишок меѓу административни службеници и воениот персонал кои не ја достигнале возраста за пензионирање не се планира. Намалувањата ќе се вршат врз основа на пензионирање или упатување во други сектори на МО, единици на АРМ или други владини институции и агенции. Ќе продолжиме да ги спроведуваме принципите на родова рамноправност и етничка застапеност, така што припадниците од женски пол и етничките заедници ќе имаат предност за назначувања кога ги исполнуваат истите стандарди како и другите кандидати.



Припадници на АРМ ја одбележуваат 25-годишнината на АРМ

13.2 Образование и обука

Република Македонија неодамна стана дел од програмата на НАТО за зајакнување на образованието во одбраната, која ќе помогне да се подобри квалитетот на нашите одбранбени образовни институции, особено на Воената академија. За да одговориме на горливите прашања за обуката и образованието, ние ќе ги преземеме следниве мерки:

- До јуни 2019 година ќе спроведеме сеопфатна анализа на потребите за обука (АПО), која ги опфаќа сите аспекти на обуката и образованието за офицери, подофицери и војници на АРМ. Анализата ќе вклучи преглед на структурата, курсевите и наставните програми на Воената академија и Командата за обука и доктрини, нивната релевантност за сегашните и идните потреби на одбраната и идната структура на АРМ.



Поручник Милош Трендевски го прима Меѓународниот меч на честа за „најдобар странски питомец“ од принцот Хари на Кралската воена академија во Сендхрст, Велика Британија

- По завршувањето на АПО, ќе развиеме нова Стратегија за обука и образование.
- До крајот на 2018 година, ќе спроведеме ревизија на процесот за обука на пилоти за потребите на АРМ, вклучувајќи ја и одлуката за иднината на Центарот за обука за пилоти, врз основа на проектираните потреби и исходот од тековните дискусии за договорот.
- Ќе ги ревидираме и ќе ги измениме прописите и процедурите во врска со изборот на персонал за обука и образование во земјата и во странство, за да се обезбеди дека тие се засноваат на компетенции, интегритет и на потребите на АРМ.
- Ќе ја подобриме интеграцијата на обуката и образованието во одбраната и ќе развиеме потесни врски помеѓу сите ентитети во МО и АРМ.
- Ќе изготвиме Каталог за обука и образование кој ќе ги содржи деталите за сите курсеви достапни за персоналот во одбраната.

13.3 Вооружување и опрема

АРМ има потреба од современо вооружување и опрема. Ограничените ресурси налагаат потребата од замена на постоечкото вооружување и опрема во согласност со консолидиран план за опремување и модернизација во подолг временски период, со динамика на аквизиција, изработена врз основа на јасни приоритети. Како најважан приоритет се единиците и способностите кои се декларирани за НАТО. Наши главни приоритетни проекти за опремување се:

- Пешадиски борбени возила/оклопни транспортери (модуларни платформи кои овозможуваат понатамошни надградби и модернизација) дел со противоклопни способности), за транспорт, командување, извидување, извлекување и медицинска поддршка.
- Тактички комуникациски системи.
- Инженериски машини и опрема.
- Сајбер-одбрана.
- Воени транспортни возила.
- Посредна огнена поддршка.
- Индивидуална и колективна АБХО опрема и балистичка заштита.
- ИРНОЦ способности.
- Опрема за интеграција на основните комуникациски мрежи и услуги.

До крајот на септември 2018 година Генералштабот ќе изработи и ќе достави до МО предлог за идните потреби и приоритети за опремување на АРМ. Предлогот ќе вклучи анализа на моменталниот попис на опрема (вклучувајќи оружје и муниција) и ќе го разгледа статусот, работниот век и идните потреби. Резултатите од прегледот ќе определат која опрема и колку долго ќе продолжи да се користи, односно која опрема ќе се замени. Ќе се ослободиме од опремата која не е потребна со продавање, донирање или уништување, за што ќе се изработи соодветен план. Исто така, ќе го намалиме бројот на типови на возила со кои АРМ располага.

Прецизните потреби за нова опрема ќе бидат утврдени со ДПР и ќе се базираат на потребите и можностите. Тековните програми за модернизација ќе продолжат во соработка со партнерите, вклучувајќи ја и конверзијата на пешадиско оружје и КИС.

13.4 Инфраструктура

Располагаме со одбранбена инфраструктура која ги надминува нашите потреби. Со цел да ја подобриме состојбата, неопходно е економично решение во согласност со идните потреби. До јуни 2019 година, ќе извршиме детална анализа на постоечката инфраструктура која ќе ги земе предвид локацијата, потребите, улогата, одговорностите, употребата, управувањето, моменталната состојба и потребите од реновирање. Анализата ќе вклучува препораки за задржување на одбранбени комплекси, објекти, инсталации и инфраструктура, можно консолидирање на единиците на АРМ на локациите и ослободување од вишокот објекти и имот. Покрај тоа, одбраната ќе учествува во изработка на листа на национална критична инфраструктура.



Вежба на воениот полигон Криволак

13.5 Логистика

Реформите во логистиката претставуваат уште еден значаен приоритет. Во согласност со новата структура на силите, до средината на 2019 година ќе биде подготвен нов Логистички концепт, кој ќе резултира со воведување на органска логистичка поддршка за сите единици на АРМ. Покрај тоа, ќе ги преземеме следните мерки:

- До крајот на 2018 година ќе ги идентификуваме потребните измени и дополнувања на Законот за јавни набавки и ќе го анализираме системот за набавки во одбраната. Ќе предложиме мерки кои ќе обезбедат поголемо овластување за командантите на единиците со интерни процедури за итни набавки. Намерата е да се утврди како најдобро да се делегираат одговорностите за логистичка поддршка на соодветното (пониско) ниво.
- До крајот на 2018 година ќе го ажурираме Правилникот за аквизиција.
- Ќе продолжиме да го развиваме логистичкиот информациски систем (ЛИС) заедно со нашите партнери од САД и ќе ги решиме недостатоците на софтверот до крајот на 2018 година.
- До крајот на 2018 година ќе се согледаат можностите за целосна операционализација на капацитетите на Основната копнена болница ниво 2 преку регионален пристап или пилот-проект на активната резерва.

- Ќе се подготви нов Концепт за идна организација на медицинска поддршка на АРМ.
- Ќе ги разгледаме можностите за привлекување, ангажирање и задржување на квалификуван персонал, вклучувајќи медицински лица, технички лица, инженери и специјалисти за одржување на воздухопловите.
- Во согласност со ревидираниот Логистички концепт, ќе ги утврдиме механизмите за подобрување на обезбедување национална поддршка на силите на АРМ за операции надвор од земјата.



Припадници на медицинскиот тим на АРМ распореден во операцијата АЛТЕА во БиХ предводена од ЕУ

13.6 Комуникациски и информациски системи

Развојот на КИС за поддршка на управувањето, командувањето и контролата во одбраната ќе продолжи преку реализација на проекти за надградба и модернизација на ГКИС, вклучувајќи: изградба на сопствена информатичка инфраструктура, поврзување на стационарната инфраструктура со мобилните КИС со потребно ниво на заштита, мобилен КИС за декларирани единици, способности за размена на заедничка оперативна слика со НАТО, зголемена сајбер-одбрана и информациска безбедност на стационарниот и мобилниот КИС во согласност со националната и регулативата на НАТО. Исто така, ќе воспоставиме и непрекинат надзор на ГКИС преку изградба на центар за одговор на компјутерски инциденти. За таа цел ќе бидат преземени следните конкретни мерки¹⁵:

- До крајот на март 2019 година, ќе развиеме Стратегија за развој на ГКИС на МО и АРМ.
- Ќе продолжиме со нашето учество во развојот и имплементацијата на Националната стратегија за сајбер-безбедност и врз основа на нејзините

¹⁵ Дополнителни мерки се наведени во пакетот на Партнерски цели 2018.

принципи, ќе изработиме Стратегија за сајбер-одбрана до крајот на март 2019 г.

- До крајот на 2018 година ќе изготвиме план за образование на вработените во одбраната со цел да се зголеми свесноста за сајбер-безбедноста и одговорностите кои произлегуваат од неа.
- До крајот на 2018 година ќе изработиме план за модернизација на криптозаштитата во одбраната.
- До крајот на 2018 година ќе изработиме план за формирање на кабинет (лабораторија) за развој и тестирање на комуникациски и информатички уреди и системи и обука на клучниот персонал од доменот на информатички технологии.
- До крајот на 2018 година ќе изработиме план за интероперативност на капацитети на субјектите кои учествуваат во подготовките и планирањето на одбраната за размена на комуникациски и информациски сервиси и информации со тестирање на истите. Секое ниво на интероперативност ќе се тестира и проверува во вид на вежба или симулација почнувајќи од 2020 година.
- До крајот на 2018 година ќе изработиме план за опремување на АРМ со ТЕТРА радиоуреди и ќе овозможиме нивно поврзување со ТЕТРА-системот на Министерството за внатрешни работи за потребите на АРМ.

13.7 Буџет и финансии

Одбраната беше несоодветно финансирана во последните 10 години, што имаше исклучително неповолно влијание врз способностите на АРМ, особено бидејќи опремата која се употребува не е заменета и продолжи да старее. Посветени сме на зголемување на финансирањето на одбраната и свесни сме дека реален и стабилен буџет е неопходен предуслов за ефективно планирање на одбраната и за нејзино опремување и модернизација.

Буџетот во 2018 година е за 14% поголем од претходната година. За следните три фискални години (2019, 2020 и 2021), буџетот на одбраната ќе се зголеми за 0,2% од БДП, со намера да се исполнат заложбите (од Самитот на НАТО во Велс од 2014 година) за издвојување на 2% од БДП за одбраната на национално ниво до 2024 година. Според предвидувањата, БДП во Република Македонија ќе расте за околу 3% годишно. Ова дополнително финансирање ќе овозможи набавка на вооружување и опрема, за што деталите ќе бидат утврдени во Долгорочен план за развој 2019-2028 кој ќе следува по СОП.

Ќе преземеме мерки за балансирана распределба на буџетот во одбраната со цел да ги намалиме персоналните трошоци до 50%, да ги зголемиме трошоците за операции, одржување и обука до 30% и да го зголемиме буџетот за опремување и модернизација на 20%. Ова ќе се постигне преку комбинација на зголемување на буџетот, намалување на персоналот и воведување на финансиски ефективни процеси на управување со ресурсите.

Ќе преземеме мерки за подобрување на внатрешните процеси, со цел да обезбедиме во иднина МО да може да го ангажира доделениот буџет во текот на годината и да не биде подложен на намалување и на негативните последици од

ребалансирање на буџетот. Една од мерките во таа насока е склучување на повеќегодишни договори за набавка на вооружување и опрема, материјали и услуги.

Исто така, ќе предложиме решенија кои ќе овозможат командите и единиците на АРМ да се овластат за располагање со средства потребни за решавање на итни побарувања. Прашањата и предлозите поврзани со учество и поддршка во справувањето со последици од елементарни непогоди и други катастрофи, односно поддршка на цивилните власти и асоцираните трошоци и надомест за истите, ќе бидат доставени до надлежните авторитети заради дефинирање на идните чекори во оваа област.

13.8 Планирање на одбраната

Највисок приоритет за идното одбранбено планирање е повторното воведување на процесите од системот на повеќегодишно планирање, програмирање, буџетирање и извршување (ППБИ) во одбраната, обука на сите субјекти во системот кои имаат потреба од проблематиката, вклучувајќи ги и високите лидери во МО и АРМ. ППБИ повторно ќе претставува главна алатка за менаџирање со ресурсите во одбраната.

Процесите од системот за ППБИ ќе му овозможат на МО ефикасно да ги распредели расположливите ресурси. ППБИ ќе обезбеди механизам со кој МО и АРМ ќе го усогласат буџетот на одбраната со националната одбранбена политика, стратегија и цели. Процесите во ППБИ ќе ги интегрираат плановите и програмите и ќе ги разрешуваат постојните и новите потреби во рамките на дисциплиниран процес на ревизија и одобрување. Целта е да се постигне најдобрата комбинација на структура, персонал, средства и поддршка во рамките на фискалните ограничувања.

Општата цел и намерата за зајакнувањето на националниот систем за одбранбено планирање е хармонизирање со системот за одбранбено планирање на НАТО.

13.9 Меѓународна одбранбена соработка и одбранбена дипломатија

До крајот на 2018 година ќе се ревидира постојната Стратегија за одбранбена дипломатија и методологијата за селекција, избор и обука на персонал во одбраната и дипломатски персонал. Во овој контекст, ќе иницираме и ќе предложиме измени и дополнувања на релевантните закони и прописи (пред сè на Законот за надворешни работи и на подзаконските акти од оваа област), со цел да се дефинира статусот на персоналот од одбраната. Со тоа ќе го ревидираме постојниот процес и ќе го олесниме изборот, назначувањето и ротацијата на персонал од одбраната на дипломатски позиции. Откако ќе се постигне тоа, ќе селектираме и ќе испратиме високо квалификувани офицери и цивилни претставници за пополнување на приоритетните позиции, вклучително и воени аташеи и штабни офицери во седиштето и командите на НАТО до јуни 2019 година.

Унапредувањето на меѓународната соработка во областа на одбраната ќе биде во фокусот на нашата политика. Со клучните билатерални партнери ќе развиваме годишни стратегиски одбранбени консултации. На нашите партнери ќе им понудиме да се придружат на нашите курсеви за обука и едукација и да ги искористат нашите капацитети, вклучувајќи го и полигонот за обука Криволак. Придонесот на АРМ кон меѓународните мисии ќе продолжи да биде наш приоритет.

13.10 Меѓуресурска координација

Со цел да се подобри координацијата помеѓу министерствата, ќе се обидеме да ги усогласиме нашите планови за јавни набавки во согласност со јавниот и меѓусебен интерес. Ова ќе вклучува набавка на идентични или компатибилни системи во иднина, особено во сегментот на КИС. Со МВР, ЦУК и ДЗС ќе ги разграничиме улогите и одговорностите и ќе утврдиме механизми за подобрување на меѓусебната координација. Исто така, ќе работиме на подобрување на сегашните нивоа на соработка, вклучително заедничка обука и вежби и развој на заеднички стандардни оперативни процедури во областите од заемен интерес.



Заклучок

Демократска, сигурна и просперитетна Македонија, која негува добри односи со соседите и активно учествува во регионалните и меѓународните економски, политички и безбедносни форуми, е од витално значење за мирот и стабилноста во Југоисточна Европа. Нашата посветеност е непоколеблива, како што се и нашите аспирации за целосна интеграција во евроатлантската заедница. Поканата од НАТО на претстојниот Самит во Брисел ја враќа енергијата и ентузијазмот во создавањето на ефикасен и соодветен систем за одбрана, влог во нашата и регионалната безбедност.

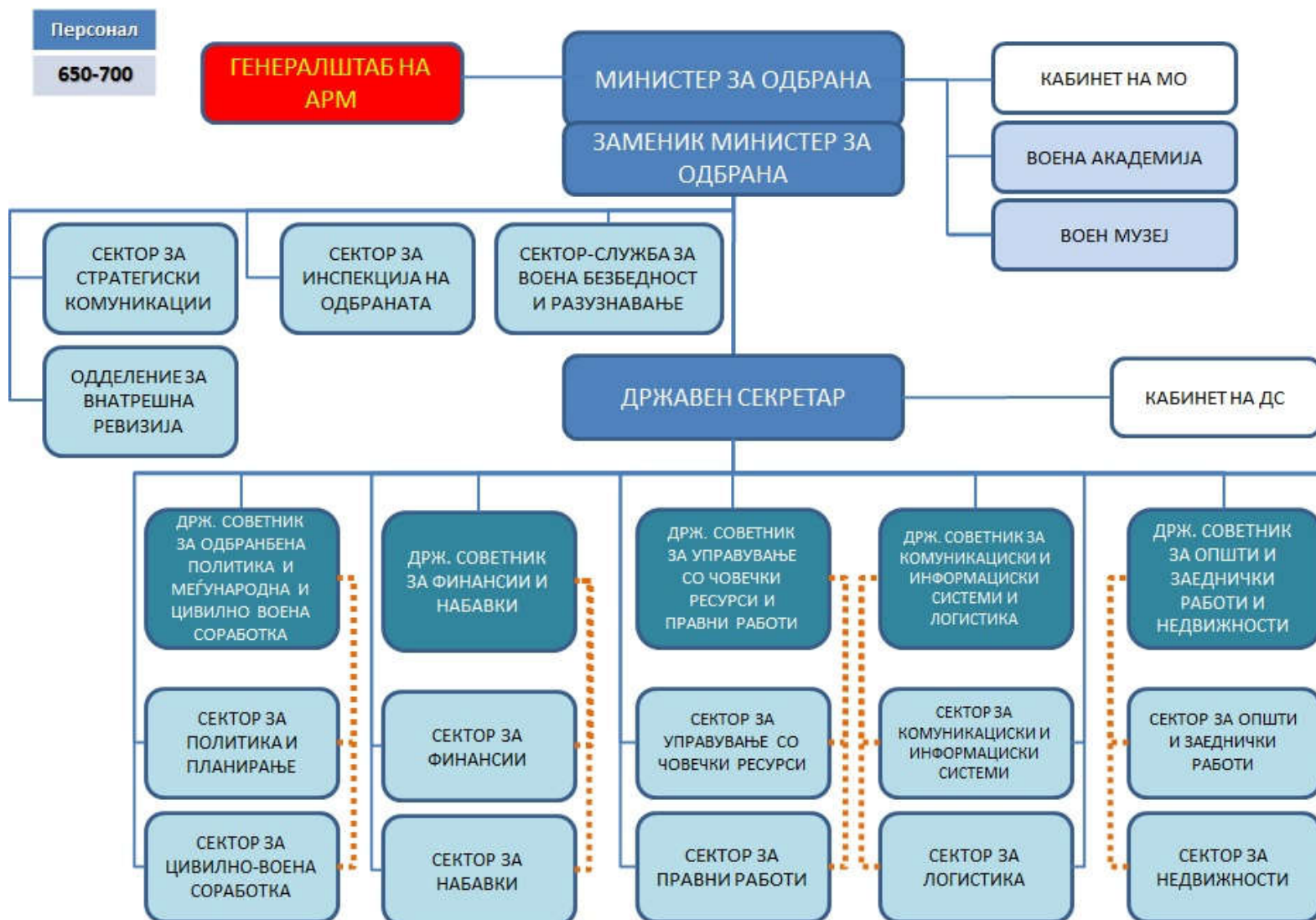
За да ја модернизираме одбраната и за да градиме соодветни способности, ќе преземеме низа мерки кои ќе бидат вградени во Планот за имплементација на СОП. Новиот Долгорочен план за развој 2019-2028 ќе биде подготвен да ја поддржи модернизацијата на АРМ. Процесот на модернизација ќе биде поддржан со рационализација на системот за планирање на одбраната хармонизиран со одбранбеното планирање на НАТО.

Трансформацијата на одбраната ќе резултира со изграден одбранбен интегритет преточен во консолидирано и ефикасно МО, цивилен и демократски надзор врз модерна АРМ, која ќе ги исполни долгорочните одбранбени мисии и задачи. Нашите вооружени сили ќе бидат флексибилни, распоредливи, добро обучени и ефективни. Преструктурираното МО и новата структура на вооружени сили ќе овозможат унапредување на оперативните способности како услов за поефикасен и поефективен одбранбен сектор.

Република Македонија ќе продолжи да придонесува во меѓународните операции предводени од ОН, од НАТО и од ЕУ. Напорите за модернизација во рамките на концептот „Идни вооружени сили 2028“ ќе се фокусираат на декларираните единици. Наш главен приоритет е развој на Лесна пешадиска баталјонска група, во согласност со стандардите на НАТО. Плановите за трансформација на одбраната ќе овозможат да дадеме целосен придонес во НАТО, на патот од кооперативна безбедност до колективна одбрана.

Република Македонија е решена да стане 30-тата членка на НАТО.

Прилог А: Идна структура на Министерството за одбрана



Прилог Б: Идна структура на Армијата на Република Македонија

